

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תלמוד

מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(12x7)	—	84 נקודות
פרק שני	—	(4x4)	—	16 נקודות
סך הכול	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (84 נקודות)

ענה על שבע מן השאלות 1-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. האיסור להזיק ותשלומי נזיקין

- א. (1) ציין תולדה בהלכות נזיקין שדינה זהה לדין האב, והסבר מדוע היא תולדתו של אב זה.
 (2) ציין תולדה בהלכות נזיקין שדינה אע"פ זהה לדין האב, והסבר מדוע היא תולדתו של אב זה.
 (8 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב אהרן ליכטנשטיין שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

הגר"ח [הגאון הרב חיים סולוביצ'יק מבריסק]... מצביע על הפסוק "ולא ישמרנו" (שמות, כ"א, ל"ו). מפסוק זה מדייק הגר"ח שיש חובת שמירה על היזקים, ובאים בטענה כלפי מי שלא שמר. אם מוכנים להניח שחוסר שמירה נטען כלפי מי שיש עליו חובת שמירה ברמה של איסורין, יש לנו מקור לאיסור נזיקין.

(הרב אהרן ליכטנשטיין, שיעורי הרא"ל – דינא דגרמי)

לפי הגר"ח, הסבר כיצד אפשר ללמוד מן הפסוק "ולא ישמרנו" שיש חובת שמירה על היזקים. (4 נקודות)

2. בור המתגלגל

א. "ארבעה אבות נזיקין... הצד השווה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך".

(1) על דברי המשנה האלה שאלה הגמרא "לאתויי מאי". הסבר את שאלת הגמרא.

(2) "רבא אמר לאתויי בור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה".

מהו "בור המתגלגל"?

(5 נקודות)

ב. על פי התוספות, הגמרא הקשתה על דברי רבא: "אי בהדי דקא אזלי קמזקי כוחו הוא", אולם רש"י לא גרס

קושיה זו.

(1) על פי התוספות, הסבר מדוע לא גרס רש"י קושיה זו.

(2) על פי התוספות, הסבר מדוע בכל זאת אפשר לגרוס קושיה זו.

(7 נקודות)

3. פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים

א. "תניא אמר רבי יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים ואלו הן..."

(1) על דברים אלה של רבי יהושע הקשתה הגמרא: "ותו ליכא והאיכא".

הסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי תירוצי הגמרא, מדוע ציין רבי יהושע דווקא את ארבעת המקרים האלה?

(4 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב נחום רבינוביץ' שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

יש לעמוד על שתי נקודות בתשובתו של רבנו (הרמב"ם) שבהן הולך הוא לשיטתו במקומות אחרים. בעניין גזלן וגנב פסק שכדי שיחול עליו מעמד של גנב או גזלן, צריך לעשות מעשה להוציא מרשותו של בעל הבית בכוונה לגנוב ממנו, אבל אין דרישה שיהיה מעשה קניין המועיל במקח וממכר. ראה הלכות גנבה ב', ט"ז: "הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים... חייב". כלומר, או שעשה קניין המועיל כגון הגבהה או שהוציאו מרשות הבעלים – ואפילו משכו לרשות הרבים, שאין משיכה מועילה שם לקנות – "מעת שהוציאוה נעשית ברשותם" מדין גנב, וממילא מתחייב בכל נזקיה של הגנבה כמו שכתב (הרמב"ם) כאן (בתשובתו).

הנקודה השנייה היא לעניין חיוב מזיק שפסק (הרמב"ם) בהלכות חובל ומזיק ז', ז': "כל הגורם להזיק ממון חברו חייב לשלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כשאר המזיקין, אף על פי שאינו הוא המזיק זה הנזק עצמו באחרונה, הואיל והוא הגורם הראשון – חייב". בשונה מהמקרה של פרצוה לסטים, כאן החיוב הוא לא מטעם היותו גזלן, אלא משום שכל מעשיו נעשו לגרום נזק, ולא כדי לגזול את הבהמה. כלומר, כאשר ישנה כוונה להזיק, אפילו אם אופן גרימת ההזיק הוא על ידי הסרת מונע בלבד, שאינו פועל על הבהמה עצמה – חייב. דהיינו לא רק שלא נגע בבהמה, ואפילו לא עמד בפניה, אלא הסיר מונע בלבד = פרץ גדר, כיוון שנתכוון להזיק – חייב. אבל פרצוה לסטים ולא עמדו בפניה והניחוהו כמו שהיא, כיוון שרק הסירו מונע ולא נתכוונו להזיק – אינם חייבים על ההזיק שעשתה הבהמה.

(הרב נחום רבינוביץ', יד פשוטה, רמב"ם הלכות נזקי ממון, פרק ד', הלכה ב')

(1) על פי הרב נחום רבינוביץ', הסבר את שיטת הרמב"ם בנוגע לחיוב גנב וגזלן, ואת שיטת הרמב"ם בנוגע לחיוב מזיק.

(2) על פי תשובתך על התת-סעיף הקודם, ב(1), הסבר את ההבחנה של הרמב"ם בין לסטים שפרצו גדר ובין הפורץ גדר בפני בהמת חברו.

(8 נקודות)

4. נפלה לגינה

"נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית".

א. (1) על פי מסקנת הגמרא, כתוב שני מקרים שבהם הבעלים של בהמה שנפלה לגינה, משלם בעבור מה שהזיקה.

בתשובתך ציין בנוגע לכל אחד מן המקרים שכתבת לפי מי מן האמוראים חל דין זה.

(2) על פי התוספות, במקרה שבהמה נפלה לגינה ממקום שהייתה יכולה לרדת ממנו לגינה — בעבור מה צריך

הבעלים שלה לשלם, ומדוע?

(6 נקודות)

ב. (1) "א"ר פפא... כיוון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהטא".

הסבר בלשונך את המשפט המודגש בקו.

(2) בהמה נפלה לגינה, אכלה ויצאה מן הגינה. הבעלים של הבהמה ידע שהיא יצאה מן הגינה, שמר עליה,

ובכל זאת היא חזרה לאותה גינה ואכלה.

מהו סוג השמירה הנדרש כדי לפטור את הבעלים מתשלום בעבור מה שהזיקה הבהמה באכילתה לאחר

שחזרה לגינה? ענה על פי רבי יוחנן ועל פי רב פפא. היעזר ברש"י.

(6 נקודות)

5. נזקי אש – ליבה וליבתה הרוח

א. (1) "ת"ר ליבה וליבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור".

על ברייתא זו הקשתה הגמרא: "אמאי ליהווי כזורה ורוח מסייעתו".

הסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי התירוף של אביי, מדוע במקרה ש"ליבה וליבתה הרוח" ולא היה בליביו כדי ללבות את האש – פטור?
(4 נקודות)

ב. עיין בשתי הפסיקות של הרמב"ם שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

ליבה וליבתה הרוח – חייב, שהרי הוא גרם, וכל הגורם להזיק משלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כשאר כל המזיקין.
(רמב"ם, הלכות נזקי ממון, פרק י"ד, הלכה ז')

מי שעשה גורן בתוך שלו, או קבע בית הכיסא, או מלאכה שיש בה אבק ועפר וכיוצא בהן, צריך להרחיק כדי שלא יגיע העשן או ריח בית הכיסא או האבק והעפר לחברו כדי שלא יזיקו. אפילו הייתה הרוח היא שמסייעת אותו בעת שעושה מלאכתו ומולכת העפר או נעורת הפשתן והמוץ וכיוצא בהן ומגיעתן לחברו, הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יגיעו ולא יזיקו ואפילו על ידי הרוח המצויה, שכל אלו כמי שהזיק בחפציו הן.
אף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך, אם הוליכה הרוח המצויה את המוץ והעפר והזיקה בהן – הרי זה פטור מלשלם, שהרוח היא שסייעה אותו, ואין נזק זה בא מכוח המזיק עצמו.

(רמב"ם, הלכות שכנים, פרק י"א, הלכות א'-ב')

(1) לפי ה"מגיד משנה", יש סתירה בין פסיקת הרמב"ם בהלכות שכנים ובין פסיקתו בהלכות נזקי ממון.
הסבר מהי הסתירה.

(2) עיין בדברי ה"כסף משנה" שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.
ומה שהוקשה לו [=ל"מגיד משנה"] מפרק י"א מהלכות שכנים, מתוך לשון רבנו עצמו הוא מתיישב; שכתב בפרק הנזכר בלשון הזה: "מי שעשה גורן בתוך שלו... צריך להרחיק וכו' אף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך אם הולך הרוח המצויה המוץ והעפר והזיקה בהם פטור מלשלם שהרוח הוא שסייע אותו ואין נזק זה בא מכוח מזיק עצמו" עכ"ל. הרי מבואר בדבריו שטעם הפטור הוא מפני שאין נזק זה בא מכוח מזיק עצמו, אבל בנידון דידן שהנזק בא מחמת מזיק עצמו שהוא מלבה... חייב.

(כסף משנה, הלכות נזקי ממון, פרק י"ד, הלכה ז')

הסבר את התירוף של ה"כסף משנה" לסתירה שבין שתי הפסיקות של הרמב"ם.

(8 נקודות)

6. "מי ישקני מים מבור בית לחם"

- א. על פי ההסבר של רבא בשם רב נחמן, כתוב מהו המקרה שבנוגע אליו שאל דוד המלך "מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער". היעזר ברש"י. (3 נקודות)
- ב. "רב הונא אמר גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חברו".
- (1) הסבר את שאלתו של דוד המלך, על פי התוספות.
- (2) תשובת הסנהדרין לדוד הייתה "אסור להציל עצמו בממון חברו".
- על פי מה שהסברת בתת־סעיף הקודם, ב(1), הסבר את תשובת הסנהדרין על השאלה של דוד המלך. (4 נקודות)
- ג. על פי ההסבר של רבנן ואיתימא רבה בר מרי, התשובה של הסנהדרין לדוד המלך מבוססת על הפסוק "חבל ישיב רשע גזלה ישלם" (יחזקאל, ל"ג, ט"ו).
- הסבר את התשובה של הסנהדרין, והסבר כיצד היא נלמדת מפסוק זה. (5 נקודות)

7. המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו

- א. "המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו רבי יהודה אומר משלם מה שבתוכו וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חיתין או של שעורין..."
- העתק את הטבלה למחברתך, וכתוב בנוגע לכל אחד מן המקרים שבטבלה מהו הדין בנוגע לתשלום בעבור הכלים, לפי רבי יהודה ולפי חכמים. במקרה שבו נחלקו רב כהנא ורבא — ציין את דעותיהם. (8 נקודות)

הדליק את האש בשדה שלו, והאש התפשטה לשדה חברו ואכלה שם גדיש שהיו בו כלים	הדליק בשדה חברו גדיש שהיו בו כלים	הדליק בירה של חברו שהיו בה כלים	
רבי יהודה			
חכמים	רב כהנא —		
	רבא —		

ב. בעלי התוספות דנו בדעת רבא.

- חכמים דרשו מפסוק בתורה שאדם פטור מתשלום בעבור טמון.
- על פי בעלי התוספות, מהו המקרה שאליו נוגעת הדרשה של חכמים, ומהו המקרה שאליו הדרשה אינה נוגעת? (4 נקודות)

8. בכניסה לבית שבוע הבן: בעל חיים שהזיק

- א. "רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן", והתעוררה בעיה בנוגע לסדר כניסתם לבית. מדוע לא נכנס שמואל לפני רב אסי, מדוע לא נכנס רב אסי לפני רב, ומדוע לא נכנס רב לפני שמואל? (4 נקודות)
- ב. "אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבדה לבעלים".
- (1) "אסור לקיימו" – על פי הגמרא, דין זה לכאורה מיותר. הסבר מדוע הוא לכאורה מיותר.
- (2) "ואין בו משום השב אבדה לבעלים" – הסבר מהו החידוש בדין זה של רב. (4 נקודות)
- ג. על דברי הגמרא "חתול מותר להורגו" הקשו בעלי התוספות קושיה ממסכת סנהדרין.
- (1) הסבר את הקושיה של בעלי התוספות.
- (2) הסבר אחד מן התירוצים של בעלי התוספות לקושיה זו. (4 נקודות)

9. הלוקח בית בארץ ישראל בשבת

- א. (1) על פי התוספות, איזה סוג מלאכות מותר לבקש מגוי לעשות בשבת לצורך מילה לפי דעת "הלכות גדולות" (ה"ג) ולפי דעת ר"י?
- (2) על פי תשובתך על התת-סעיף הקודם, א(1), האם ההיתר של ר"י נוגע גם למצוות אחרות? נמק את תשובתך. (6 נקודות)
- ב. עיין בדברי הראי"ה קוק שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.
- ודעת הרמ"א [בשו"ע או"ח, סי' ש"ו, סעיף י"א] דבמלאכה דאורייתא אסור לעשות גם על ידי נוכרי, רק שסובר שכתב שלהם אינו אסור כי אם מדרבנן, ואם כן לא התירו כי אם שבות דשבות, דהיינו אמירה לנוכרי שיכתוב כתיבה כזאת, שהיא בעצמה אינה כי אם מדרבנן. ואף על פי שרוב הפוסקים חולקים על האור זרוע בזה שכתב שלהם אינו אסור אלא מדרבנן, מכל מקום אי אפשר לזוז מפסק הרמ"א, שלא התירו אלא שבות דשבות משום יישוב ארץ ישראל בכי האי גוונא דקונה בית מן הנוכרי בארץ ישראל, ולא שבות גמור. וקל וחומר שחלילה לעלות על הדעת שום היתר ח"ו בחילול שבת של תורה.
- (הראי"ה קוק, שו"ת משפט כהן, סימן קמו)
- (1) על פי הרמ"א המובא בדברי הראי"ה קוק, ההיתר בגמרא "אומר לנוכרי ועושה" הוא רק בנוגע ל"שבות דשבות". הסבר את המושג "שבות דשבות".
- (2) על פי הרמ"א, מדוע ההיתר בגמרא "כותבין עליו אונו אפילו בשבת" נחשב "שבות דשבות"? (6 נקודות)

א. "סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר כולם עדים הם ואין עד נעשה דיין".

(1) בתחילה למדה הגמרא מדברי רבי טרפון שהוא סובר שעד אינו נעשה דיין.

הסבר כיצד למדה זאת הגמרא מדבריו.

(2) הגמרא דחתה לימוד זה ואמרה: "כי תניא ההיא כגון שראו בלילה דלא למעבד דינא נינהו".

הסבר את הדחייה של הגמרא.

(6 נקודות)

ב. "והכה איש את רעהו באבן או באגרופ שמעון התימני אומר מה אגרופ מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל שמסור לעדה ולעדים פרט לשיצתה מתחת יד העדים אמר לו רבי עקיבא וכי בפני בית דין הכהו שיודעין כמה הכהו... אלא מה אגרופ מיוחד שהוא מסור לעדים אף כל שהוא מסור לעדים פרט לכשיצתה אבן מתחת ידו של מכה פטור".

(1) הסבר את דעת שמעון התימני ואת דעת רבי עקיבא.

(2) הגמרא הוכיחה מדברי רבי עקיבא שעד נעשה דיין. הסבר הוכחה זו.

(6 נקודות)

פרק שני — קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך קטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף ל, עמוד א.

למד את הקטע (היעזר בפירושו רש"י), וענה על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 10.

המניח פרק שלישי בבא קמא

מתני' להמוציא את תבנו

וקשו לרה"ר לזבלים והוזק בהן אחר חייב
בזקו

מתני' לזבלים. שירקבו התבן

והקשו ונעשים זבל לזבל שדות וכרמים:

גמ' כל שלשים יום. רשאי להניחן

שם: שעל מנס כן כו'. שלא יהו

מקפדין על כך: צנר חנוכה פטור.

ס' צפרק הכונס לאן לדיר דקתני גמל

שהיה טעון פשתן: מאי לאו משום

דנרשום ב"ד. הניח צמון משום

פרסומי ניסא פטור: ה"ג דתניא

רבי יהודה אומר צנר חנוכה

פטור: מפני שהוא רשות מלוה.

כלומר משום רשות ב"ד דמלוה

מיפטור אבל ברשות ב"ד דלאו

מלוה חייב: מופרין לקלקל כגון

פומקין צינוריהן וגורפין מערות:

גמ' לימא מתני'

דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר

"בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו

לרה"ר וצוברו כל שלשים יום כדי שיהא

נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת

כן הנחיל יהושע את הארץ אפי' תימא רבי

יהודה מודה רבי יהודה שאם הזיק משלם

מה שהזיק וזה תנן רבי יהודה אומר בנר

חנוכה פטור מפני שהוא ברשות מאי לאו

משום רשות בית דין לא משום רשות מצוה דתניא רבי יהודה אומר

בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות מצוה ת"ש יכל' אלו שאמרו

מותרין לקלקל ברשות הרבים אם הזיקו חייבין לשלם ורבי יהודה פומר

אמר רב נחמן מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ור' יהודה היא

ענה על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. הסבר בלשונך את דברי המשנה, והסבר מדוע בתחילה סברה הגמרא שמשנתנו אינה כדעת רבי יהודה.

12. "אפי' תימא רבי יהודה... והתנן רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור...".

הגמרא מסבירה שמשנתנו היא כדעת רבי יהודה אך מקשה על הסבר זה ממשנה בסוף פרק "הכונס".
על פי הגמרא, הסבר כיצד משנתנו היא כדעת רבי יהודה, והסבר את הקושיה על כך.

13. על פי תירוץ הגמרא, רבי יהודה מבחין בין מעשה שאדם עושה ברשות בית דין ואינו מצווה על כך ובין מעשה שאדם עושה ברשות בית דין ומצווה על כך.

א. על פי הגמרא, מהו המעשה שאדם עושה ברשות בית דין ואינו מצווה על כך, ומהו המעשה שאדם עושה ברשות בית דין ומצווה על כך?

ב. ציין מהו הדין אם אירע נזק בעקבות כל אחד משני המעשים.

14. "ת"ש כל אלו שאמרו מותרין לקלקל... ורבי יהודה פוטר".

מה אפשר ללמוד מברייתא זו בנוגע לשאלה אם משנתנו היא כדעת רבי יהודה או לא? הסבר את תשובתך.

15. "אמר רב נחמן... ורבי יהודה היא".

על פי רב נחמן, הסבר כיצד משנתנו היא כדעת רבי יהודה.

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרק הראשון במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 6-3	—	דף ב, ע"א — דף ג, ע"ב
עמוד 7	—	דף ו, ע"א
עמודים 9-8	—	דף נה, ע"ב — דף נו, ע"א
עמודים 11-10	—	דף נז, ע"ב — דף נח, ע"א
עמודים 18-12	—	דף נט, ע"ב — דף סב, ע"ב
עמודים 20-19	—	דף פ, ע"א — דף פ, ע"ב
עמודים 22-21	—	דף צ, ע"א — דף צ, ע"ב

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

מוסף רש"י

רבינו חננאל

דפי הגמרא לקוחים ממהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

ב: ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

עין משפט
גר מצוה

יב א מיי פיה מהל
טומאת מת הל' ט:
יב ג מיי שם הל' ו ופיה
שם הל' ו ופיה מהל
שאר אבות הטומאה הל' א
ופי' שם הל' ו ופיה שם
הל' א ופי' מהל' טומאת
זרעת הל' יא ופי' מה'
טומאת משכב ומושב הל' א
יב ג מיי שם רלל רמו:
טומאת מת הל' ו
ופי' מהל' שאר אבות
הטומאה הל' א סמך שם:
בז ד מיי פיה מהל' מין
מזון הל' א ב סמך
שם טעם טעם טעם
שם טעם טעם טעם
בז ד מיי פיה שם הל' ו
טור שיע' שם טעם יח
ופי' טי:
יב ט טעם טעם טעם טעם
שם טעם טעם טעם
ב ט טור שיע' טעם טעם
שם טעם טעם טעם

רבינו הגאון

תולדותיהן לאו כיוצא
בהן. הכא, מאי אמר ר'
פא יט מהן תולדות
כיוצא במבואות ויש מהן
לאו כיוצא בהן. תיר' ג'
אבות נאמרו בשור, השן
והקרן והרגל. הקרן, דתי'
כי יגח ופיה ג' נגיפה אלא
בקרן כו'. מהו דתימא כי
פליג רחמנא בין תמה
למועדת בתלושה. פי'
בקרן תלושה כמו קרני
צדקיה בן כנענה שהן קרני
ברזל. אבל קרן המחבורת
שחור קרן השדר אימא
מתחילה מועדת היא. תיש
וקרני ראם קרני וגו'.
תולדה דקרן, כל דבר
שכונת בהמה להזיק
ואין הויקה מצוי. כגון
נגיפה נשיכה רביעה
ובעיטה. ופשט' תולדה
דקרן בקרן. כי קאמ' רב
פא תולדות לאו כיוצא
בהן אתולדה דשן ורגל.

דאילו אב מטמא אדם ובא"ם. גרסא ולא גרסינן אדם ובא"ם
שלשון זה משמע מטמא אדם לטמא גרסאם וא"ת והרי
טמא מת עושה כלי מתכת כיוצא בו דחרב הרי הוא כחלל אלמא
יש מהן כיוצא בהן וי"ל דלכתי אינו עושה כיוצא בו שאותו כלי
מתכת אין עושה כלי מתכת אחר
כיוצא בו כמו שמדקדק ר"ת גריס
מתני' דלחלות:

תנו רבנן שרשה אבות. הפסיק
בברייתא זו לפרש תולדותיהן
לאו כיוצא בהן דקאמר רב פפא
אהייא: **אבל** במחבורת אימא
בזחא מועדת היא. לשלם נזק שלם
אפילו בפעם ראשונה וא"ת ומהי
מתי אי מתלושה דיינה כמלושה אי
משאר אבות התינה למ"ד ולקמן
ד' ה: קרן עדיפא דכוונתו להזיק
אפילו קרן אחי וכדמפרש ר"ת לקמן
דהיינו למ"ד פלגא נזקא ממונה דלית
ליה סתם שוריים לאו בחזקת שימור
קיימי אבל למ"ד פלגא נזקא קנסא
דלית ליה סתם שוריים בחזקת שימור
קיימי לא אחי קרן מכלולו כדלמרינן
לקמן (שם) כי שדית צור צייניה
אחי כולוה לנזק מקרן דליכא למיפרך
שן מועדין מתחילתן פי' דרכן
להזיק משא"כ בקרן דמחזקת שימור
קיימי וי"ל דלמ"ד פלגא דנזקא קנסא
הא דקאמר אבל במחבורת אימא
כולה מועדת היא וישלם נזק שלם
בפעם ראשונה לאו משום דליטריק
קרא לשמועין דאין מועדת אלא
התנא הו"לך לשמועין להציא
רואה מן הפסוק דמחבורת נמי היא
בכלל נגיפה שלא טענה לומר
דנגיפה היינו בתלושה דומיא דקרני
ברזל דלדקיה אבל במחבורת דרבו
להזיק מתחילתו ונלמוד מצור ומחד
מאבות לחייבו לכתחלה נזק שלם:
ומלתא אנב אורחיה קמ"ל.
ואפילו לרב פפא

דלמך לקמן שזור שנגח ד' וה'
(דף לו.) דמועד לאדם סתמא
לאו הוי מועד לזהמה היינו דוקא
שנגח ג' נזי אדם דכתיב לא הוי
מועד לזהמה אבל נגח אדם ושור
ומחור דהוי מנ' מיניס הוי מועד
לכל אבל נגח שור ומחור וגמל
לא הוי מועד לאדם ואע"ג דלכל
בהמה הוי מועד אפילו לרב פפא
כדליתא התם וה"ר מנחם פי' דה"ק
מועד לאדם שיהי מועד לכל וחור
בו מזהמה ונשאר מועד לאדם הוי מועד לזהמה דחורה דבהמה
לאו חורה היא אבל מועד לכל וחורה מאדם לא הוי מועד לאדם
דחורה לאדם חורה היא: **כאשר** יבער הגלגל. פי' ר"ת
כמו דנכין די אבן גלל (שורא ו) שהשן דומה לאבן שיש:
הא

כשהשור נגח אדם כתיב [שמות כא] כי יגח שור את איש וגבי נגיפה שור צבור כתיב [שם] כי יגוף שור איש את שור רעהו: ופייס
מולא. שיש לו דעת לשמור את גופו: **כסיו** כי יגח. דודאי נטכוון השור להרע ובא עליו בכח אבל נגיפה הוי משמע שמאלו
עומד ודחפו בקרניו. לישנא אחרינא "אית ליה מולא ואינו נוח להמיתו בנגיפה דהיא דחפית קרן מעט אלא בנגיפה בכח ובכוונה
ובתחיבת קרן צנוף: ואנב אורחיה קמ"ל קרא מדחלה נגיפה צלזל ונגיפה בזהמה דמשמע נוחה היא בהמה למות מן
האדם משמיענו דשור המועד להרוג את הבהמה ג' פעמים לא חשיב העדאה לגבי אדם דאם נגח אדם ומת דינו כחם דאינו
משלם את הכופר דבתם ההורג אדם כתיב סקול יסקל השור ובעל השור נקי [שמות כא] ובמועד כתיב [שם] וגם בעליו יומת וההיא
מיתה היינו ממונן שמשלם את הכופר דמי נהרג ליורשיו ולא מיתה ממנא דלמרינן צ"ק דסנהדרין (דף טו.) על רציחתו אתה
הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו אבל מועד לאדם הוי מועד לזהמה ומועד להרוג את האדם משכחת לה "כשלא עמד'
דין עד שנגח שלם פעמים שלא נסקל מיד כשהמית הראשון: **רביעא** מולדה דרגל היא. דעל ידי כפיפת רגליו היא רובצת:
רגל הויקה מולא. דכל שעה היא מהלכת ואם יש כלום תחת רגליה היא דורסת: **הני** אין הויקין מולא. הלכך מולדה
דקרן הן דאין הויקין מולא ואין הנאה להזיק ומשלמי חצי נזק כקרן: **מאי** שנה קרן. דמחייב דכוונתו להזיק כו'. ושלח. את בעירה:
הגלל

ועמא מפ. מי שנגע צמת הוי אב הטומאה דמת עצמו אב אבות
הטומאה הוא והנוגע בו הוי אב הטומאה ומטמא אדם וכלים דהא
כתיב כל אשר יגע בו הטמא יטמא וגו' (מגדנר יט) והאי קרא
צטמא מת כתיב ומשמע דמטמא אדם דהא כתיב והנפש הנוגעת

וגו': **הכא** מאי. תולדות דשבת הוי
כאבות ותולדות דטומאה לא הוי
כאבות והכא תולדות דמזיקין מאי
מי אמרינן תולדות כיוצא בהן לא שנה
אב ל"ש תולדה אס הזיק משלם או
דלמא לא: **יש** מהן כו'. ולקמן מפרש
מילתיה דרב פפא בשמעתין: **הקרן**.
לנגוח: **השן**. לאכול: **רגל**. דריסה
לשזור את הכלים: **צנל** פגג
אם ארס כנס עמיס יגת. אלמא
נגיפה בקרן: **דכני** קנלה. נציאס
וכמוצין: **והאי** מילף הוא. בתמיה.
הא לא גמרי' מדכרי קנלה לא חיוב
ולא פטור אלא גלוי מילתא לא חיוב
דכל היכי דמכרי נגיפה בקרן הוא:
אלא. להכי אינטיקד ואומר דמהו
דמימא כי חלק רחמנא בין תמה
למועדת דשזור מס כתיב וחלו את
כספו [שמות כא] דלא משלם אלא חצי נזק
ובמועד כתיב שלם ישלם שור תחת
השור [שם] דמשלם נזק שלם דהיינו בקרן
תלושה דומיא דקרני דלדיקא בן
כנענה וכגון שאלמה הבהמה הקרן
בין שנייה ונגחה דהתם ודאי לא
משלם מס כוליה נזק משום דאין
דרכה בקר כוליה הוי לנעלים לשמור
מדבר זה: **אבל** מחבורת. דאורחיה
הוא: **אימא** כולה מועדת היא. אפילו
בתחילה ומשלם נזק שלם: **פי"ג**.
וקרני ראם כתיב צה נגיפה אלמא
מחבורת נמי קרי נגיפה ובסתם
נגיפה פליג רחמנא בין קרן תמה
לקרן מועדת: **נגיפה**. שדחפה בגופה
והויקה כזיונה: **רביעא**. שרחתה כלים
דנזק והלכה ורצנה עליהן כדי
לשכרן: **צעיטא**. צעטעה צרגליה
ושברה את הכלים. ואחלה הוי תולדה
דקרן דכוונתו להזיק כי קרן ואין
הנאה להזיקה כי קרן ואין הויקה
מזוי מדרי והלכך הוי כי קרן דכל
אימת דלא הועדה צ"ד ג' פעמים
בזך אינה משלמת נזק שלם: **מאי**
שנה נגיפה דקרי ליה **אב** **דכני**
כי יגח נגיפה נמי כתיב כי יגוף
שור איש את שור רעהו. וכיון
דנגיפה כתיב מתייה נמי אב: **הך**
נגיפה נגיפה הוא. ולא דחפית

הגוף: **פסח** הכסוב בנגיפה. כי יגוף שור איש את שור רעהו: ופייס
בנגיפה. או נודע כי שור נגח הוא ולא כתיב כי שור נגח הוא אלא
נגח: **לומר** לך. דהך נגיפה לאו דחפית הגוף היא אלא נגיפת קרן
ולכא למימר דלכתי נגיפה הוי אב ונגיפה זו היא נגיפה דהיינו
דחפית הגוף דהא נגיפה אשכחן דבקרן היא: **גבי** **אדם**.
[שמות כא] כי יגוף שור איש את שור רעהו: **אדם** דאית ליה
מולא. דודאי נטכוון השור להרע ובא עליו בכח אבל נגיפה הוי משמע שמאלו
עומד ודחפו בקרניו. לישנא אחרינא "אית ליה מולא ואינו נוח להמיתו בנגיפה דהיא דחפית קרן מעט אלא בנגיפה בכח ובכוונה
ובתחיבת קרן צנוף: ואנב אורחיה קמ"ל קרא מדחלה נגיפה צלזל ונגיפה בזהמה דמשמע נוחה היא בהמה למות מן
האדם משמיענו דשור המועד להרוג את הבהמה ג' פעמים לא חשיב העדאה לגבי אדם דאם נגח אדם ומת דינו כחם דאינו
משלם את הכופר דבתם ההורג אדם כתיב סקול יסקל השור ובעל השור נקי [שמות כא] ובמועד כתיב [שם] וגם בעליו יומת וההיא
מיתה היינו ממונן שמשלם את הכופר דמי נהרג ליורשיו ולא מיתה ממנא דלמרינן צ"ק דסנהדרין (דף טו.) על רציחתו אתה
הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו אבל מועד לאדם הוי מועד לזהמה ומועד להרוג את האדם משכחת לה "כשלא עמד'
דין עד שנגח שלם פעמים שלא נסקל מיד כשהמית הראשון: **רביעא** מולדה דרגל היא. דעל ידי כפיפת רגליו היא רובצת:
רגל הויקה מולא. דכל שעה היא מהלכת ואם יש כלום תחת רגליה היא דורסת: **הני** אין הויקין מולא. הלכך מולדה
דקרן הן דאין הויקין מולא ואין הנאה להזיק ומשלמי חצי נזק כקרן: **מאי** שנה קרן. דמחייב דכוונתו להזיק כו'. ושלח. את בעירה:
הגלל

מסורת הש"ס

(א) 'נ' מוס' מהל ט: ד"ה
ולמנו, (ב) 'מ' מוס' י: מהל
כג, (ג) 'א' נשבת גג,
(ד) 'ל' נשבת גג, (ה) 'ל' נשבת
גג, (ו) 'כ' מוס' י: מהל

תורה אור השלם

1. וכי יגח שור את איש
או את אשה ומת סקול
יסקל השור ולא יאכל
את בשרו ובעל השור
נקי. שבות כא כח
2. ויגש לו צדקיה בן
בנענה קרני ברזל ויאמר
בה אמר יי אלהה תגבה
את ארם עד בלחם:
מלכים א כב יא
3. בבזר שור וקרן לו
וקרני ראם קרני דגם
עמיס יגת וקרני ראם
אין ויהי רבבות אפרים
ויהי אלפי מנשה:
דברים לג יז
4. וכי יגח שור את איש
שור רעהו ומת ובעור
את השור הדין ויהי את
כספו וגם את דמיו
תחתיו: או נודע כי שור
נגח הוא מתחילתו שלם
ולא ישמורני בעליו שלם
ישלם שור תחת השור
והפס' יתירה לו:
שמות כא לה-לו
5. כי יבער איש קרן או
קרן ושלח את בעורו
וכרם בשדה אחר מיטב
ועצור וימיתו פרמו
ישלם: שבות כב ד
6. אשריכם וירעי על כל
מים משלח רגל השור
ויהיחמור: שבות לב כ
7. לכן תהי מביא קרע
אל בית ירבעם והכריתו
לירבעם מושבין בקר
ועצור וקצוה בשראל
ובכרתי אתר בית
ירבעם כאשר יבער
הקלל עד תהום:
מלכים א יד י

גליון הש"ס

גמ' דבין תורה מדברי
פבלה ע' מולין קל
ע"א מוס' ד"ה אהי:
רש"י ד"ה כתיב כי
יגח ב"י אית ליה מולא.
עיון שבת ג' ע"ב דרש"י
ד"ה מולא: שם ד"ה
ואנב אורחיה. בשלח
עפר בריי. לקמן ד' (ה)
(מל' ע"א):

מובא רש"י

כי יגוף. ידחוק. בין
בקרינו בין בגופו בין
שנסכו בשמיו. כיון בכלל
נגיפה הם. שאין נגיפה
אלא לשון מכה (שמות כא
לה). אדם דאית ליה
מולא. מלאך שלו ומליך
עליו (שבת גג). ושלח זה
הרגל. מקי מדקין קר רגל
(שמות כד). ובער זה
השן. מקי הפן האוכלת
ומכרת (שם).

(א) עי' תוס' דף 3: ד"ה כאשר יבער וכו'.

מסורת הש"ס

ו.

מז א מ"י מ"ד מהל'
 זקי ממון הלכה ה
 סגמ עש"י סט טוש"ע ח"מ
 ס' חזא ספ"י ב:
מז ב מ"י מ"ד מהל'
 מהלכות זקי ממון
 הלכה ב ג סגמ עש"י ע
 טוש"ע ח"מ ס' חזא ספ"י
 א:
מז ד מ"י שס טור ש"ע
 שס ספ"י ג:
מז ה מ"י שס הלכה יג
 סגמ שס טוש"ע ח"מ
 ס' חזא ספ"י ב:

אי ארב דאמר ב'י. לא גרסינן כדפירשנו לעיל: **מ**זה אבור שכן אין בזה אחר מעורב בו. למאי? דפריך לזה חשיב אש מעשיו גרמו לו לפי שהרוח מסיע לו ה"מ למפך הכא מה לצור שכן מעשיו גרמו לו תאמר צאצאן וסמיכו אלאל לפי דפירכא שכן אין כח

לאתוויי *ליחכה נידרוסכסכה אבניו; הצד
השנה שבתן: לאתוויי מאי אמר אביי *לאתוויי
אבנו סכינא ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו
ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דקא
אזלי קא מזקי היינו אש מאי שנא אש דכח
אחר מעורב בו וממונך ושמידתו עליך הני נמי
כח אחר מעורב בהן וממונך ושמידתו עליך
ואלא בתר דנייחי אי דאפקרינהו בין לרב
בין לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן
תחילת עשייתו לנוק וממונך ושמידתו עליך
הני נמי תחילת עשייתן לנוק וממונך ושמידתו
עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל *דאמר
כולם מבורו למדנו היינו בור לעולם
דאפקרינהו ולא דמו לבור מה לבור שכן אין
כח אחר מעורב בו תאמר בהני שכח אחר
מעורב בהן אש תוכיה מה לאש שכן דרכו
לילך ולהזיק בור תוכיה וחזר הדין רבא אמר
לאתוויי *בור *המתגלגל ברגלי אדם וברגלי
בהמה ה"ד אי דאפקרינהו בין לרב בין
לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן תחילת
עשייתו לנוק ושמידתו עליך הני נמי תחילת
עשייתן לנוק ושמידתן עליך אלא דלא
אפקרינהו לשמואל דאמר כולם מבורו למדנו
היינו בור לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור
מה לבור שכן מעשיו גרמו לו תאמר בהני
שאין מעשיו גרמו לו שור יוכיה מה לשור
שכן דרכו לילך ולהזיק בור תוכיה *וחזר הדין
לא ראי זה כראי זה רב ארא בר אהבה אמר
לאתוויי הא דתניא *כל אלו שאמרו פותקין
ביבותיהן וגורפין מערותיהן בימות החמה
אינו להם רשות בימות הגשמים יש להם רשות
אע"פ שברשות אים הויקו חייבים לשלם היכי
דמי אי בהדי דקאזלי מזקי כחו הוא אלא
בתר דנייח היכי דמי אי דאפקרינהו בין
לרב בין לשמואל היינו בור מ"ש בור
דתחילת עשייתו לנוק וממונך ושמידתו
עליך הני נמי תחילת עשייתן לנוק וממונך
ושמידתן עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל
דאמר כולם מבורו למדנו היינו בור
לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור מה לבור
שכן שלא ברשות תאמר בהני דברשות
שור

לְאֹאֲיוֹי לִיחֶסֶד נִירוּ. שֶׁאִם לִיחֶסֶד הָאֵשׁ חֲרִישָׁתוֹ שֶׁל חֲזִירוֹ אוֹ סִכְסָכָה לְאֲנָיו חַיִּיב. בְּאֲנָשִׁים שִׁיד לָשׁוֹן סִכְסוֹךְ שֶׁלֹּא נִשְׂרָפוּ לְגַמְרֵי אֲלֵא שֶׁסִּכְסָכָה וְנִדְבָקָה הָאֵשׁ בָּהֶן וּסִכְסָכָה מֵעַתָּה כְּדֹאמְרֵינָא (חולין דף ע"א:)

גַּבִּי פָּגִימָה סְכִין מִסּוֹכְסָכָה מֵרוֹחַ אַחַת שֶׁלֹּא נִפְגַּמָּה מִצִּדְדֵינָא לְגַמְרֵי.

וזהו כתב אש לחייבו בזה דנפק
 לן החס (לקמן ט.) מאו הסדה דלא שמעין
 מהרין דמנתימין הא מילתא דלחייב
 צדבר שאלו ראו' הא כגון הכא שאין
 עיקר אש בך: **הל' פסוק שכן**
שדרן להזיק ור' דמשמע אף על
 שדרכו להזיק ושמירתו עליך ומאי
 מצינ' לתמוי: **היינו אש** דתולדה
 אש מינה הא דמאי שנא אש מינה הא
 כח אחר מעורב בה הי' נמי כח אחר
 כר': **בפר דניתי** מוקי כח שור או
 חמור: **אי דאפקריה בין לרב בין**
(לשמואל דפליגי ט.) (בהפקר) **בפ' המניח**
אח' הכד (לקמן קד כח:) **היינו שור**
דמתיירו אמרי' לא שאלו שפיקר
 נפקא לן מבור דחייב דמי הי' הי'
 דחייבא דבור הוא ברה"ר דהי' הפקר
 כדאמרין **בפ' שור שנגח את הפרה**
 (לקמן קד מט:) **שעל עסקי כרייה**
 ופתיחה **בזה** לו אף על מקלתו
 שפיקר חייב דלא נמי מחילת
 עשיית' לנזק דהוא ליה לאשקול'
 אדעתיה דסופו ליפול ברוח מצינ':
אש תוריה והיינו דנקט במתני' **הכד**
הוא שכן דליך **ור'** אבל אלו
 לא היוק וצריכין אלף אור' ודאמרו
 מתקל בזה: **ותור כן הדין** דלאכא
 למפרך מה לצור שכן אין כח אחר
 מעורב בו ואמאי **בזהל' השואה**
 דמנתימין: **בזורו תסגולגל** כגון
 הניח אכן ברה"ר ועבדה במקומה
 אל הויקא וגלגלה רגלי אש וצבומה
 למקום אחר והויקא **ש' זי' בדי**
דאורי מוקי **ור'** לא גרס והכי
 גרסינ' **היינו דמי אי דאפקרה בין לרב**
בין לשמואל **ור'** מעשי' כרייתו
 גרמה את ההיזק אבל מעשי' ש' זה
 גרמו היקו רגלי אש אש וצבומה
 שגלגלוהו: **שור יוריה** שאין מעשה
 צעלים גרמו ההיזק אלא ממנו היק'
 והיינו **הכד השואה** דנקט במנתימין:
כאלו שאמרו וקחשיב ואילו לאו
 אלו הפוקים צבומיהם וגורפיהם
 מערעויהם כלומר כאלו שאמרו
 חכמים שיש לן רשות להשליך מוקיהן
 לרה"ר ואלו הן פותמין צבומיהן
 שפותמין צבומיהן המקלחים שפכים
 שפכין מחטריהן לרה"ר: **וגורפין**
מעורפין ומשליכין וצבומיהן לרה"ר:

(א) [לעיל ג: לקמן כח: לא:
מח"ל: (ב) [לקמן יט: א:
(ג) [קדושין ה: כ"א. וש"נ],
(ד) לקמן ל" (ה) [רש"ש
מח"ל] (ו) [דף ג: ד"ה
מסור], (ז) [ז"ל דפרשית,
ח] [ז"ל המגלגל], (ט) [ע"ש
במסופות ד"ה שור], י' [ז"ל
נזקין]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה לבור שכן
שלא ברשות דאפי' עשאו
ברשות. עי' לקמן כח ע"ב
מס' ד"ה ר"מ:

מוסף רש"י

כולם מבורר למדנו. כל
תקלה צור הוא ואע"פ דלא
הפקיר (לעיר א). כל אלו
שאמרנו חכמים מותרין
לקלקל צרה"ר, ואלו הן
פותחין ביביותיהן. לקלח
שופסין שלהן צרה"ר כו',
צב ציור המקלה שופסין
של מי תשמיש היות לרה"ר
(לשמן ל).

רבינו חננאל

לֵאיוֹתָיו לִיחֶה נִירו
וּסְכִסְכֶּה אֲבוֹ. אִם, אֶדְר
אֶחָד שֶׁבָּח בְּךָ, יִצְחָק
אִמִּי, אִמִּי אֲבִי לֵאיוֹתָיו
אֲבוֹ וּסְכִסְכֶּה וּמִשְׁא
שִׁיחֵתָן בְּיָדָם חֶגֶג וְנִפְל
נִפְל מִצִּדָּה הַדּוּקִיָּת כִּי
יִדְבִּיחַ. אִלָּא בְּיָדָם דְּקֹאֵל
נִזְקִי לֹא אֵינְטֵרָכָה לִיה
לֵאיוֹתָיו, אִשׁ, אִלָּא אִם כִּי
יִדְבִּיחַ. אִלָּא אֲמַר לֵאיוֹתָיו
לֵאיוֹתָיו הַמְתַּלְכִּים כִּי, רַב
דָּוָד כִּי אֲהֵלֶה נָא
לֵאיוֹתָיו אֶחָד דִּנְיָא כֹּל
אִלּוֹ שְׁמִירוֹ מִתְּחִלָּה
וְנִזְכִּיר
מִצִּדָּה בְּיָדָם הַחֲמָה
לֵאיוֹתָיו כִּי שִׁיחֵתָן
הַגְּשָׁמִים אֵינֶם שִׁישׁ לֵחֵן
אִם הִיוּ חֲבִיב
שִׁלְשֵׁל. וּמִקֹּדֶם חֲלִיקָתָר
וּשְׁמוֹרָל כִּבְר שִׁיחֵתָן
הַמְתַּלְכִּים.

ללא היו דומיא דלדס דצבאל צבונה ליכא כופר ושלשים של עבד
 דלדא צביליט אור שנגח ד' וז' (לקמן ד' מג.) : **בזה** צבור שבין צבא
 ברשות. *דלפילו עשאו ברשות אדא"כ הפקיר כיון שהפקיר היינו
 שלא ברשות: **האמר** בחני דברשות שור ויוביא. ואלא "למ"ד

מערותיהם. ומשליחין צליהן כה"ד:

צימות החמה אין להם רשות. מפני שהרחוב נאה והוא מקלנו אבל צימות הגשמים שהרחובות מלוכלכות יש להן רשות: ואע"פ שברשות. צ"ד משליחין אם הזיקו חייבין: כמו הוא. והיינו אדם ומתא ליה צמתימין:

שור

ב אלא ברשות הניח ושם אין לו רשות וי"ל כגון שהלך ברה"ר והמח
והאי"ן שנפלו לרשות הרבים והיוקו פטור מ"ש"ש. וכן כבוד
הוא חייב לשלם לא נהירא דמיון בדשלא הוהירו חייב לא ימנן להקל
ר"ב בין ששומא"ל היינו בור. וא"ל והא משמע לקמן בהמניח (ד' עט.)
בצנצני ומטעה שעה של פשע כלום וי"ל כיון שהוהירו לקוח ולסמור
מפיקר י"בסיו אחר נפילת סמור

תנא שזר לרגלו היכי קאמר שזר יוכיח דברשות חייב והא רגל לא מטי
 דחייב דלאמרמינן לקמן (דף ע"ט): (שייך לע"ז) ה"ג **הכותב**
 הבוסקפריס של רש"י וכן בספר דר זלפס פון עייקאר אכל אומס דלמבוזס
 עעלוי לפוטור ממנה שמוהירין אומו לקוח ולסמור: **ואי דאפקרינהו** בוא
 דלכ"כ דלפוטור נזקיו ולחצר נפילם און דפטרור און נמי אונס בוא

דרייטן בור. לכאורה נראה דמיייר כשהיקין כותל ואילין בשעת נפילה הוּסַפּוּ וּפְסִיחַ מַדְמַה לִּיה לְצוּר מַדְלָא קַמְהוּ הֵכָא אִי כְּהִדִּי דְקַאֲזִיל קַמְוִי הֵיינו אֵשׁ וְעוֹד דְּלִי כְּהִיֹּק נִפְלִיָּה מִיִּירִי אֲמַחֵי פְעוֹר מַלְשֵׁל הֵלֵא אִין שְׁפִלוּ מִדִּי הִיָּה לוֹ לְסַקֵּן וְעוֹד דְּאִ"כּ לֹא הוּא לִיָּה לְמִימִי לְקוֹן וְלַסְתּוֹר אֵלֶּא נִתְּנוּ לוֹ זֶמֶן לְפִנְתּוֹ וּלְסַקֵּן כִּיֹּן דְּכִהִיק דְּלֹאֲחַר נִפְלִיָּה אִיירִי אֲמַ"ג דְּכּוֹר אִין הוּלֵךְ לְהִיָּק וְאֵלֹא הוּלְסִים וּמִזִּיקִין יֵשׁ לָנוּ לְלִמְדָם מְכּוֹר דְּעִדִּיף הִיָּם דְּכִהִי שְׁהוּלְסִים וּמִזִּיקִין מְכּוֹר שְׁאִינוּ הוּלֵךְ וּמִזִּיָּה אֵלֶּא מִזִּיָּה כְּמַסּוּמִי וְנִרְאֵה דְּכִהִיָּם דְּלֹאֲחַר נִפְלִיָּה

נמי

הכונס פרק ששי בבא קמא

נה:

עין משפט
גר מצוה

הכונס צאן לדיר. זה היה ראוי לשנות לעיל צדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והבאש מימיו תנא בתריה מילי דבור א"י מילי דבור ראוי לשנות תחילה קודם שיסנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות

הכונס צאן לדיר ונעל בפניה בראוי

ויצאה והזיקה פטור בלא נעל בפניה בראוי ויצאה והזיקה חייב בנפרצה בליא או שפרצוה לסמים ויצאה והזיקה פטור והוציאוה לסמים לסמים חייבין הניחה בחמה או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והזיקה חייב במסרה לרועה וכנס הרועה תחתיו בנפרצה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית בידה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה כיצד משלמת מה שהזיקה ששמן בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **גמ'** ת"ר לאוהו בראוי ואוהו שלא בראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה והו בראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה והו שלא בראוי א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן קשוריה וכו' במוסירה ונעל לפניו בראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פטור שנאמר ואלא ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים התורה מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסחו פטור אש דכתיב שלם שלם המבעיר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא ושלח זה הרגל וכן הוא אומר משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר כאשר יבער הגלגל עד תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

הוא ש"מ: תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני בהמת חבירו ח"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייבב בכותל

תורה אור השלם

1. או נודע כי שור נצח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם ושלם שור תחת השור והמות יתקן לו:
2. וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ואל יכסנו ונעל שמה שור או שמה כאלו:
3. כי תצא איש וקצוץ קצוץ ונאכל את גרש או הקמח או הקדשה שלם ושלם המבעיר את המבעיר: שמה כב ה
4. כי יכרש איש שדה או כרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב ברמו ושלם: שמה כב ה
5. אשריכם וידיע על כל מים משלחי רגל השור והחמור: שמה כב ה
6. לכן תניי מבאי קרעה אל בית וקבעם והכרתו לך קבעם משותק בקיר עצור וקעור בישוראל ובערתי אתר בית וקבעם באשר יבער הקלל עד תומו: מלכס א י

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד וכו' ש"מ דאדם נמי:

הנהגות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כי כותל סי' ואכמה סי' י"ב וכן סי' מוספתא כ"א ובסנהדרין אכל כותל סי' י"ב דגם אכמה חייב וליד למתני דמייני מנזיקים וכו' דהנ"מ והנ"מ סי' דלף מנזיקים מיידי כ"א משום דמתניין (ועי' הגר"א סי' ש"מ סק"מ פ"א ו"ק):

רבינו חננאל

פרק ששי: הכונס הכונס צאן לדיר. הפורץ גדר לפני בהמת חבירו כ"י. בדיני אדם נמי (יהא) חייב. והאיכא הנותן סם המות בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. ויש ספרים בדיניי ליה הכא בתוך דקאמר וכו' ליכא, וכן היא בפר"ח ז"ל.

הכונס צאן לדיר. הפורץ

גדר לפני בהמת חבירו כ"י. בדיני אדם נמי (יהא) חייב. והאיכא הנותן סם המות בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. ויש ספרים בדיניי ליה הכא בתוך דקאמר וכו' ליכא, וכן היא בפר"ח ז"ל.

מסורת הש"ס

(א) לקמן כח. גיטין נג.
(ב) לעיל מו: (ג) לקמן טו:
(ד) קדושין כד: לקמן לא.
(ה) לעיל כח: לקמן כט: כ"ח
פכ: (ו) קדושין מב:
סנהדרין טז. מנחות כה.
מנח: (ז) (ח) רש"י מ"ג,
(ט) לעיל כח: וש"י,
(ט) מנחות מה: (י) [לקמן
סג: (יא) ד"ה טו: (יב) ז"ל
מקל:]

תורה אור השלם

1. וְהָיָה בְּיָדְךָ
וְהָיָה בְּיָדְךָ
עַד אֲרָצָה אֶלָּא קָדֵם
לֹא יִגִּיד וְהָיָה עֲוֹנוֹ
קִירָא א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיטא וכו'
כשנזכר על שבתותיו
בדבר שאל לא יגיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אב לא יגיד
וכו' ועוד ק"ל. תמה לי
הא כלמא היכא דעד אחד
מועיל בעדותו לחייב ממון
חייב קרנן שבויה כדלמרי'
בשטותיה פ"ד הכל מודים
בזה שבויה וכו' וכתום: רש
סוטה ד"ה כל הקטן כלמא
אמאי לא אמרין דדואר עד
היינו ד' דוקא. וע"ש מה
שמרנו אלל לרש"י דכ"כ
לקושטא דמילתא דדואר עד
היינו ד' דוקא כ"כ:
ד"ה פסור וכו' דדוקא
שאני ניכר לא שביח
הדוק. קשה למ"ש רש"י
תחלה העושה מלאכה
שקל כגון משקלות וזה
אף למ"ד דשמיא היק
פטור ע"ש גיטין י"ז ע"כ:

רבינו הגאון

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבקתה
בחמה כל טעדיך דאית
לה. פ"י ערומה.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

א"ל"מ דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ל"חייב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אלל האש ובין מקרב
האש אלל הדבר אמאי אמרין בפרק כל הנשרפין (סנהדרין דף עו.
ע"ה) כפמו במקום שסוף חמה או לינה לנא פטור לחייב למ"ד

בביתל רעוע אמר מר א הכופף קמתו של
חבירו בפני הדליקה היכי דמי אילימא
דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי
נחייב יאלא דמטיא ברוח שאינה מצויה
ורב אשי אמר יטמון אתמור משום דשויה
טמון באש: אמר מר השוכר עדי שקר
ה"ד אילימא לנפשיה יממונא בעי שלומי
ובדיני אדם נמי נחייב יאלא לחבריה
והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו
במאי עסקין אילימא בבי תרי פשיטא
דאורייתא הוא יאם לא יגיד ונשא עונו
אלא בחד ותו ליכא והאיכא (סימן העושה
בסם ושליח חבירו נשבר) (ס"ה העושה מלאכה
במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם
וחייב בדיני שמים והאיכא הנותן סם המות
בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים והאיכא השולח את הבערה
ביר חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם
וחייב בדיני שמים והאיכא המבטיח את
חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים
והאיכא נשברה כדו ברה"ר ולא סלקה
גפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיקן
וחכ"א פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים
אין מיהא איכא טובא והני אצטריכא ליה
מהו דתימא בדיני שמים נמי לא ליחייב
קמ"ל הפורץ גדר בפני בהמת חבירו מהו
דתימא כיון דלמסתריה קאי מה עביד
בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הכופף
קמתו של חבירו נמי מהו דתימא לימא מי
הוה ידענא דאתאי רוח שאינה מצויה ובדיני
שמים נמי לא ליחייב קמ"ל ולרב אשי
דאמר נמי טמון אתמור מהו דתימא אנא
כסווי כסיתיה ניהלך ובדיני שמים נמי לא
ליחייב קמ"ל והשוכר עדי שקר נמי מהו
דתימא לימא דברי הרב ודברי התלמוד
דברי מי שומעין ובדיני שמים נמי לא ליחייב
קמ"ל והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו
נמי מהו דתימא מי ימיר דכי הוה (אתינא)
מסהדינא ליה הוה מודה דלמא הוה משתבע
לשקרא ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל:
נפרצה בלילה או שפרצוה לסטים כו': אמר
רבה והוא שחתרה אבל לא חתרה מאי
חייב היכי דמי אילימא בביתל בריא כי לא
חתרה אמאי חייב מאי ה"ל למעבד אלא

ממונא בעי אשלימו. וכי תימא
פטור מדיני אדם משום
ללא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאלם היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם אין שייך לנתיני פטור מדיני
אדם: **אלא** לחבריה. כגון שאין
לחבריה מה לשלם או שהלך למדינת
הים או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר דוקא שוכר אלל אמר
פטור מדיני שמים דכדור שלל ישמעו
לו דלון נראה לומר דנקט שוכר
לשמועין דאפי' שוכר פטור מדיני
אדם שאין זה שום חידוש ולקמן לא
עביד לריכותא אלל מדיני שמים ועוד
דכפירקין תנן (דף ע"ה) השולח את
הבערה בד חש"י פטור מדיני אדם
וחייב בדיני שמים שלל זיד פקח הפקח
חייב משמע דשולח פטור אף מדיני
שמים: **פשיטא** אב לא יגיד
וכו'. וא"ת ה"מ כשעבר על שבוטמו
דכדכד ושמועה קול אלה וי"ל דה"ק
קרא כשעבור (ה) בדבר שאל לא יגיד
היה נושא עון או יציא קרבן שבוטה
אלל בלא שבוטה נמי איכא נשיאות
עון דמוכח במתני' בחד דיני
ממונות (סנהדרין דף ק"ה) דוקא כד"ד
דכשאומוסין אין אנו יודעים שהעדי
שזכר אינם יכולין להעיד לכיון שהעדי
שזכר אינו חוזר ומגיד והיינו אס לא
יגיד דקרא אלל חוץ לז"ד אין לחוש
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה במלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר
כדתינא בנמ' פרה (פ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שעתשה אפר
והמלאכה פוסלת במים עד שישים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן ת"ל למשמרת למי נדה
ולא שכתב מ"מ נדה: **פמור** מדיני
אדם. כפ' הנזקין (גיטין נג.) פריך
מיינה למ"ד היק שאין ניכר שמינה
היק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי חידוש הוא
למיתני כדלמרינן לעיל (דף מו:)
דאפילו סם המות דלא עבידא דלכלה

חייב בדיני שמים ושמה אין כל כך חידוש: **בס"י**
בסיתיה. וא"ת גלוי ידוע למקום למה נכתבין אס
לעושה אס לרעה וי"ל דאפי' במתכין לעושה
שלא ימרה לשכור ויכול להגיל בעל הניח נתון כך
מ"מ בדיני שמים חייב דלעושה ליה לאזהורי ולאסוקי
לעושה שלא יבא לו הפסד נזק: **מהו** דתימא הויה לא תחלתו
בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דבולחיה פשיעה היא.
ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא
וכגון שעל כל כך יפה שאינה יכולה לנאם
אלל בחמירה קמשמע לן דפושע הוא אלל
חמירה שהניחה בחמה:

חייב בדיני שמים ושמה אין כל כך חידוש: **בס"י**
בסיתיה. וא"ת גלוי ידוע למקום למה נכתבין אס
לעושה אס לרעה וי"ל דאפי' במתכין לעושה
שלא ימרה לשכור ויכול להגיל בעל הניח נתון כך
מ"מ בדיני שמים חייב דלעושה ליה לאזהורי ולאסוקי
לעושה שלא יבא לו הפסד נזק: **מהו** דתימא הויה לא תחלתו
בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דבולחיה פשיעה היא.
ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא
וכגון שעל כל כך יפה שאינה יכולה לנאם
אלל בחמירה קמשמע לן דפושע הוא אלל
חמירה שהניחה בחמה:

עין משפט
גור מצוה

יד א ב ג מ"י פ"ד
מנחות נ"ח הל' יד
סנה ע"ש סט טושי"ע ח"מ
ס' מ"ח ספיק' יא:
פ"ד מ"י שם טושי"ע שם
ספיק' טו:
פ"ד מ"י פ"יו מנחות
עדות הלכה ז סנה
לאין כח טושי"ע ח"מ ס'
לכ ספיק' ב:
י"ד מ"י שם טושי"ע שם
בג"ה:
י"ח ז מ"י שם סנה שם
טושי"ע שם:
י"ב ח מ"י שם סנה שם
טושי"ע ח"מ ס' כח
ספיק' א:
כ ט מ"י פ"א מנחות
עדות הלכה א סנה
ע"ש קח טושי"ע שם ויש
ב"מ ובי"ד שם:
כא י מ"י ס' פ"יו הל' ז
סנה שם טושי"ע שם:
כב כ מ"י פ"ו מהל' חובל
ומזיק הלכה ה ויש
ב"מ:
כג ל מ"י פ"ד מהל' מזיק
מנחות הלכה א סנה
ע"ש סט טושי"ע ח"מ ס'
ספיק' ז:
כד מ מ"י פ"ד מנחות
מנחות הלכה א סנה
ע"ש סט טושי"ע ח"מ ס'
ס' ספיק' א:
כו ב מ"י שם הלכה
טושי"ע שם ספיק' ה:

מוסף רש"י

העושה מלאכה במי
חטאת. שקל כנגדן
משקלות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
צ"ח) מי חטאת פרה
לזונה וכן פרה עצמה
נפסלת במלאכה, דכתיב
(במדבר יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כתיב למשמרת למי נדה,
ותנא בספרי מה ת"ל,
שיכול אף ל' שעתה מלאכה
פוסלת אלל בפרה ומזין
אף במים ת"ל למשמרת
למי נדה, כלומר אישיו
משמרות לקי ולא לבד
אחר (גיטין נג.). פטור
מדיני אדם. לשלם וחייב
בדיני שמים. פורענות
לשלם לרשעים שמתין
לפסקי את ישראל (שם).
נשברה כדו ברי וחייב
בדיני שמים. משום דלא
סליק (לעיל כט.).

וקיימאן לן כהא דהלכתא
 כרב יוסף דאקשו עליה
 ופוקינהו. ואשכחן נמי
 בברקא אפי' בין חמור
 האהא מחבירו בענין
 ומחזירי לו אבידתו, לא
 שונו אלא כשנטי מחזיר
 ואשרו על בעל אבידה,
 אבל אם נטי בעל אבידה
 אשורין על המזנא אבידה
 בלא תעורה דרבנן,
 מחזירי דקמי' יוסף, בהא
 הוא דלא מחבי' למיתב
 ויפתחא לעני. ואיני
 דאמרינן לא ארד יוסף לא
 ששכיחא לא דוהה ואמר
 ליתנה לרוב יוסף, מכלל
 דמדורו איתתא, ולא קשרו
 אלא משום לא שכיחא.

מסורת הש"ס

(א) [מדרש ג. ב"ב ג.א.]
(ב) [מדרש ג.א. א.א.] (ג) [מדרש ג.א. א.א.]
(ד) [מדרש ג.א. א.א.] (ה) [מדרש ג.א. א.א.]
(ו) [מדרש ג.א. א.א.] (ז) [מדרש ג.א. א.א.]
(ח) [מדרש ג.א. א.א.] (ט) [מדרש ג.א. א.א.]

גליון הש"ס

גמ' איבער לך עבודי. עין
בב"מ דף ג' ע"ב מוספות
ד"ה איבער לך:

רבינו חננאל

אמר רב חננאל לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערובה לערוגה משלמת
מה שהזיקה, ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופר"ח וצ"ל
קיימא לך כו' יוחנן. אלא
כיון שצ"ח לדעת אע"פ
שחזרה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ד"ל פ"י אף על פי
שחזרה שלא לדעת בעלים
כגון ששומרה כראוי
שנעלו בפניה ויצתה או
קשרה ויצתה והלכה
ותכנסה שם בגינה ברוגזה,
ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

בבא א ב ג ד ה ו ז ח ט י
מלכות ט"ז עמוד
הלכה יא סמך עשין סו
טוש"ע ח"מ סימן שצד
ספיק פ:
בבא ה ט"ז שם הלכה יז
וע"י בהשגות ובמ"מ
טוש"ע שם ספיק ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע
חובו דחשבינן ליה מבריה ארי ברעא אין זין המודר (מדרש)
ד' (ג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ' מבריה ארי
מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו

פורע חובו חשיב מבריה ארי הארי
שלא מדעתו א"נ מבריה ארי מנכסי
חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא
חבירו מכריחו להצריח ארי מעדו
לית ליה פסידא למבריה הארי לית ליה
פסידא וכיון דליכא מתיב שלא
מדעתו ולית ליה פסידא לא חשיב
מבריה ארי אלא מדעתו אפי' לית
ליה פסידא או שלא מדעתו ולית
ליה פסידא חשיב מבריה ארי ואין
נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף
השוכר [את] הפועלים (ב"מ ג.) אמר
דשומר חנם שהיה לו לקדם ברועים
ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר
חנם בחנם וש"ס בשכר ומסיק דחזר
ונוטל מזה"ש ומשמע דשומר חנם לא
מחייב לקדם בשכר אלא כ"ס אם
קדם בשכר דשפיר עזר ונותנים לו
מה שהזיק ומסתבר דה"ה איניש
דעלמא שאינו שומר וגם שכר עזמו
נוטל ואין סברא לחלק בין רועה
עזמו שמוטל עליו להחמיק ולשומר
לאיניש דעלמא ועוד אמרין בהגוזל
בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר
חמורו וחמור חבירו והניח שני והליל
של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו
מיהא שקיל ולא אמרין מבריה ארי
בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין
לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף לא: וסא)
לא אמר דליהוי כמבריה ארי בעלמא
ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

לא מציעא אלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע
בשמירתה דהא נהנית: אבל נחשבה. דאפי' בהיה הויקא אנוסה
הוא: אימא. האו צעל השדה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא
שהליל את צהמת חבירו שלא נחשבה בקרקע ומיהא הוא דעזר

ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלקה
במימי רגליה. מרה"ר לגינה דלונסא
דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו.
דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה
שהזיקה: אלא. שאכלה מיד צהמת
ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסא
היא צנפילה אנוסה היא נמי באכילתה
דכיון דחזיא לתבואה תותה לא
מוקמה אנפשה: אבל הלכה מערוגה
לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה:
לא תימא עד ספלא לדעת. שידעו
הבעלים שיצאת: וסחזור לדעת.
שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון
שיצאת לדעת. שידעו שיצאתה:
אף על גב שחזרה שלא לדעת.
דשהת לא סגי לה בשמירה
פחותה דאמר ליה כיון דילפא כו':
תחלוט בפשיעה. כללוא ליה היה
לו לשומרה שלא תכנס ותאכל:
וסופו כלאונס. לא היה יודע שתלד:
ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"מ
דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשחמטא להתם רהטא: ירדה כדרכה
והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה
במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב
לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס
פטור מאי מי אמרין כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא
כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנמורה
ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אצידתו של חבירו אבל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"ז זה
דאם הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוה מליל חבירו מן הפסד לא עשו
תקנה ונראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיצא לדי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא
כאן הארי אם לאו ואין מלילו אלא מאלגה ומן הפסד שדואג שמה יבא אלא אם הדבר ברור שיצא לדי הפסד ולידי דריסת הארי
או מליל מפי הארי עזמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והך דשמעתין מייירי שהלילו ירקות מנער בעלמא שאין בעל
הבהמה רוצה שתחבטו בהמהו בדרך ומאטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתיין בך ולכן היה נחשב מבריה ארי אי הוה מדעתו ופורע
חובו אין מלילו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחמייז לו ואינו מלילו אלא מנער בעלמא וחשיב מבריה
ארי א"כ כדמפרש טעמא צירושלמי דכמוצות (פ"ד) ובגדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכונן מפייס הוינא ליה
והייב לי משכוני ואפי' צ"ח דוחק עזמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו
פורעין עבורי כי דרך אהבים שמרחמים על אהוביהם להליל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הבתים (ב"ב
דף ג.) מבריה ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דכר מיהא מיהא אע"פ שמלילה מהפסד שהיה נהר שוטפה
לא נקט לשון מבריה ארי לנעין שיפטור חבירו משכר הברכתו אלא כלומר דאין זה חזקה דאין זה תיקון כמו רפא בה פורתא או
נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורתא שלא תבא לדי קלקול ורצונו גרשון פסק בתשובה אמת על אנס עכו"ם שרשם של שרשם
ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אבל רש"י פ"י בהזקק (יבין דף נח:) גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת
אנפרות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזל בעלמא ואינו
מסור צידו להרוג אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"צ חדש לתת רביע לבעלים כחיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם
דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"צ חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר
דלא מציעא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אצור מן הבעלים
לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמלילו מן ההפסד ואפי' קנאו בשויו מלילו מהפסד הוא כמו מקדים ברועים ובמקלות בשכר
דאמרין שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושא דחיותא או לטרחא יתירחא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה
חזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מלילו מן ההפסד אע"כ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא הנית מחזקת
ישראל ובא ליד הנכרי וזה מוצאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הבוחרים
מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הנית הקרקעות ציד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר
ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דין דמלכותא אלא גזילה כי ראינו צמותיה
שקציבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו וצדין מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו
מעירם וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דין דמלכותא שהרי זה
הדין אין הגזון כלל דמיהא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף קג.) והיכא שמשפית נכסי חבירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד
לתוך שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקיק את חבירו משלש רוחותיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף עו.) השוכר את הפועל
לעשות שניו והראוהו בשל חבירו דנוטל מבצל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה
אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לא לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה יתנה (עס) המליל לשלם חמורו ועוד
דע"כ מייירי שיכול להליל על ידי הדחק דא"כ לימא ליה מהפסק קוקינא דאמרין התם על חזית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו
דמסתמא נוחא ליה שכל מי שילי יטול שכר כל זמן שלא ימחה צידו כיון שאין יכול להליל אלא ע"י הדחק: **לא** שנו אלא באותה
ערוגה. דכיון שחלת נפילתה צהמת ערוגה צהמת אחרת אבל מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר:

שמן

מסורת הש"ס

(א) [לעיל נח:], (ב) כחצות
 (ג), (ד) לעיל מז: צ"מ פא:
 בינה מ, (ד) לעיל כב: מו.
 קדושין מז: (ה) לעיל ט:
 [ע"ש] כב: [ע"ש], (ו) [ד"ה
 אפילו], (ז) [ד"ה כחצה],
 (ח) [ד"ה אכל], (ט) [ד"ה
 סוף], (י) [ד"ה כלאורות],
 (כ) רש"י

תורה אור השלם

1. כִּי יִבְעַר אִישׁ שָׂדֶה או
כָּרֶם וְשָׁלַח אֶת בְּעִירוֹ
וּבְעַר בְּשָׂדֶה אַחֵר מִיֵּטֶב
שָׂדֶהוּ וּמִיֵּטֶב כָּרְמוֹ
יִשְׁלֹם: שְׁמוֹת כב ד

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה הוה כו'
והיינו דאמרינן כו'. ג"כ
אבל הרי"ף והרא"ש
(צטנהדריין שם) כתבו של
ישראל היו שחורות ושלום
אדומות:

לעזי רע"י

טנליי"ש [טינלי"א].
צבת.

רבינו חננאל

אמר דקין סורא מפא
 משלם. א"ל מה אמר א"ל סורא
 והא הוו אמרי א"ל מה
 חזר לאר חמור
 שקל. פי' לן זמן חמור
 חי ולא נגמר קדקד כופר.
 ופסק הלכתא כרבי שמעון
 דאמרי אכלי חמור גמורין
 פ"י פ"ר מהו דמכא
 פשיטין לן בפרק נעוה
 בכחכותא דכל העומד
 חוב כבוד מלך פנינן בעל
 חוב דלא טרף לתו, אלא
 דפתגמא דעבתי חייב
 בפרק שבעה הדינין
 בענינים העומדים ליכבד
 אל בכחכותא דמין א"ל
 [תשולח את] הבעירה יד
 פטור שטות וקנין
 חמישי שטות וקנין
 שמים. אומקא ר' יוחנן
 [אפילו] מסר לה להבא
 פטור. מאי טעמא דהבא
 דחשד גרים ולא מחייב
 דדסר לה תגראתא.

קופרא. בתמרים כזוקר צענבים:
 ר. עכשיו: והא הוו תמרי. לאחר
 כל בכלל שהקונה קרקע בפירותיה
 זר זמן: דן רב. מעשה עבד: פסק
 הלכותא. כלומר לימד לתלמידים

וַיִּשְׁלַח ה' כִּרְשִׁים הַלֵּכִים פְּסוּקָה לְדוֹרוֹת:
חֶסֶד חֶסֶד לוֹ. עֲדָה מִיּוֹמֵינוּ לְמַכּוֹת:
 וְלֹא מִיּוֹמֵינוּ **כְּפֹסֵם**. וְלֹא מִיּוֹמֵינוּ נֶחֱמָה
 רִירוֹת עֲשִׂימִי לְעֵצֵי הַלֵּכִי הוּא הֵן
 לְמַעַבְדִּי לְרִאשׁוֹן אֲלֵל וְדֹאֵי גִמְרָה
 וּמִקֵּילָה: **נֶעַר צִי דִרִי**. שׁוֹמֵר
 הַגְּבוּלֹת שֶׁמִּנְהֵמָה הֵיחָל לְעֵשׂוֹת לֹךְ
 צִנִּי בְּקִשְׁתִּי בְּצֻרוֹן אֲחֵדֹה זֶה גִּדְּשׁוּ
 חֹה גִּדְּשׁוּ וּמִמֵּינִי שׁוֹמֵר וְכֹהֵי
 אֲחֵי רִבִּי מוֹדֵה: **מִתְנִי' הַמִּצְוָה**
הַעֲלִים שׁוֹמֵר דֹּאֵי לֹא אֲחֵרֹן
 קִיָּם לֹא עֲשִׂימִי מִיִּדִּי: **נְבוֹ' אֲכַסָּה**.
 כֶּתֶם טוֹלֵלִי: **גּוּוֹל**. קוֹלֵס:

ו קיים שדרו קמיה דשמואל
: ר"ש אומר אכלה פירות
דה אחר ⁶ מלמד ששמן על
דלא צריכי לשדה בענייניהו
מלא בר אבא דן רב כר"מ
תב לראשון ולא חתמהו
בי יהודה אומר יכולה היא
ם עלי ופסק הלכתא כר"ש
משלמת פירות גמורין אם
יש בתוך שדה חבירו שלא
ואם הוזקה בתן בעל הגדיש
גמ' לימא תנן דלא כרבי
בית לשמור אמר רב פפא
וגדיש עייל ואנשר לך הוא:
וקמן פמור בדניי אדם וחייב
יא את האור ואחד הביא את
העצים ואחד הביא את האור
ייב ליבתה הרוח כולן פטורין:
שסמר לו גחלת וליבה אבל
כבי יוחנן אמר אפילו מסר לו
מחייב עד שיסמור לו גזוזא
סלחא

ועות סופר הוא דפליגי דבזי צפ"ק
ו רב אמר יס לו מעות ויס לו שכן
נ ליה דאחריות טעות סופר הוא:
במבוצות (דף נא. וס.)^א דכל העומד
בזעות הדיינין (שזעות דף מג. וס.)^ב
צטרף למיתניא או למסתמא דלא

ביום מזהו מדפדפן עלה דברייתא
ת כיין מתעלה ביום מזהו מחייב
ה כגון אבנו וסכינו ומשאו שהניח
ין להלך משום דבהנה אין מחוסר
ה המצער את הצעיר דהא בפי"ק
י"א ואולא הא אם דרכה להתעלות
ליביו וד"ל לזכות דמתני' קא
יו ד"ל לזכות ולא ביום פני עמו
לפרש לזכות היום היינו עליצתה
וקודם ליביו כבר בא היום עליצתה
של רחל שמרן כגון עליצת היום
ה שמע בירושלמי דמתניתין איירי
ביום שהעולם מתנהג בו חייב ר'
עמיס אין בא:

מעלים
דמי כופרא. אינו כלום ל
זמן: בששים. עם הקרקע
נותן עיניו קצת בשבח של

ואני אוכמי וקאי בשוקא
 חוהו דבי ריש גלותא וא"ל
 טאני אמר להו דקא מאבילנא
 ליה את חשיבת לאיתאבולי
 יוהרא הוה אתיוה וחבשוה
 רבה אנא אמרו ליה מנא
 או אתון בעו מינאי מילתא
 מינייכו מילתא אמרו ליה
 הוה האי מאן דקץ כופרא מאי
 משלם דמי כופרא והא
 משלם דמי תמרי אמר להו
 שקל מינה אמרו ליה אימא
 הו בששים אמרו ליה מאן

וְלָחֹה הָאֵשׁ שְׁמוּאֵל חַי וְכִיתָ
 קָאמַר לְכוּ בְּשִׁשִּׁים וּשְׁבַקְכוּ
 שָׁהָא דְאָמַר רַחֲמָנָא יוֹבְעַר בְּ
 מִיָּדִי דְצָרִיךְ לְשִׁדָּה הֵיכִי
 רַב הוּנָא בְרַ חֵיילָא א"ר
 בַּר"שׁ דִּן רַב בַּר"מ דְּתַנְיָא
 וְאִבְדָּה כְּתוּבָתָה דְּבַר ר' מ"מ
 וְחָ עֵשִׂיתִי לְבַעְלִי אַחֶם מָה
 שֶׁ אֹמַר אֲכַלָּה פְּרִיטָה גְּמוּלוֹ
 סָאֲתִים סָאֲתִים: **מִתְנִי'** יְהִי
 בְּחַמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַשְּׂדֵה פְּטוּר
 שֶׁ בְּרִשּׁוֹת בַּעַל הַשְּׂדֵה חֵיילָא
 מִמֶּנּוּ עַד שִׁקְבַּל עָלָיו בַּעַל
 דְּרֵי עַסְקִינָן דְּכִיּוֹן דֹּא"ל עֵיילָא
 לֵאמֹר אַתְּ הִבְעַרְתָּ בִּיד חֲרָשׁ שׁוּמִי
 לְחַת בִּיד פֶּקֶה הִפָּקֶה חֵיילָא אַחַד
 אֶת הָעֵצִים חֵיילָא אַחַד הֵבִיא אֶת
 הָחֵיילָא בָּא אַחֵר וְלִיבָה מְלַבֵּלָהּ
 מִשְׁמֵיחָ דְּחֻקָּיָה לֹא שָׁנָא אֶת
 חֵיילָא מ"ט מַעֲשִׂיו קָא גְּרָמוּ לֵא
 ו"ט צִבְתָּא דְּחֲרָשׁ גְּרָמָה לוֹ וְ

לו אחריות משום דקסבר אחריות ל
מלך ורב נמי אמר התם נמלא שאינו
ר רב דיש לו שבח והיינו משום ד
פ"י ר"ח דמהכא פשיטא לן בפרק נע
גדליש בתוך שדה חבירו וכו'.
פילו רבי מודה דהא דמפרש בגמרא

[illegible]

משמע אובבמי. משמע שלא היו רגילין
משמע בסדר תעניות אלו (תענית
ההוא גברא דקיים מקאמי אובבמי ולא
הוא יהודי ותימה דכפ"ק דצילה (דף

היה סיים
דנהררעא אש
מאי שנא הני
אירושלים אמ
אירושלים סב
אמר להו גבר
ידעינן אמר ל
או אנא איב
בעי את אמר
משלם אמרו
הו תמרי א"
והא לאו תמר
לן את אמר

אמר בוותיק' ^א
אמר להו' שש' ^ב
גמורים כו' ^ג
גב' השדרה ה' ^ד
בעי' שלומי א' ^ה
ופסק' הלכתא ^ו
לשנ' וחתמה ^ז
שתאמר נתת ^ח
כי הא דרתנ' ^ט
סאה סאה א' ^י
ברשות ואכל' ^{יא}
חייב ואם הה' ^{יב}
דאי' כרבי ^{יג}
הכא ^{יד}
מתני' ^{טו}
בדיני' שמים ^{טז}
העצים המביאי' ^{יז}
המביאי' את הא' ^{יח}
גמ' ^{יט}
מסר לו' שלהבת ^כ
שלהבת פטור ^{כא}

אפי' בשטר ושמואל דלמור עד ששכח
דשמואל קאמר בהדיא דשעבוד צריך
ל' דלפי' לא פירש לו את השבח ק
ש דאמר אב"ה פירות גמורין בו
דמי לענין בעל חוב דלא טריף לה
בצר אי כבזרות דמיין אי לא: ד
כרבי או לאשמועין

[illegible]

א מיי פייז מהל'
 איזטס הלכה איז סגמ
 אן מן טושע'ס הארע'
 ק טושע'ס ר וסמן ק
 סעף ב:
 ב מיי פייז מהל'
 מקי ממון הלכה וט
 אן טכאטות ופער'ס סגמ
 ק טושע'ס ח'מ סימן
 זל עט':
 ד מיי פייז מהל'
 הלכה סגמ עשין
 טושע'ס ח'מ סימן
 סעף ו:
 ט מיי פייז ס הלכה ו
 טושע'ס ס סעף ח:
 ז מיי פייז ס הלכה ו
 ע' טכאטות ופער'ס
 טושע'ס ס סעף ט:
 ח מיי פייז ס הלכה ו
 טושע'ס ס סעף י:
 ט מיי פייז ס הלכה ו
 טושע'ס ס סעף יא:

מוסף רש"י

[illegible]

מ.

עין משפט
נר מצוה

לחא. עינים קטנים
קיס, דהאי ודאי פושע
ויל (לעיר בב). דמלאכת
חשבא אסרה תורה.
שקמה פרת שבת
נללכת המשכן ביוקל
ואם מלאכת מחשבת
תמי (ביצה יר) שהעשה
תורה מתקין למלאכה
תורה אלף שנגן בשבת ואלו
בור שמלאכה זו מותרת
במים זו. וכע"ז חגיגה
שחשז לעשות זאת
שחשז (בב). ונהדרין (בב)
מתקין למלאכה זו עמה
(כריתות יט).

על גב דרש [קיש]
משמיה דחוקיה דהוא
רביה דר' חזקיה מלני דהוא
כיון דבריהא לא אשכחן
לדגמיהו לא דחוקין לא
[יחזק] [בא] אחז ורביה
המנבה חזקיה דהוא
ליבבא אש מישבשא
דחזקיה בלבב אש ומאן
דהאי יבבא אש מישבשא
חזקיה בורא נש [שפתי]
תחוריו חדא טעמא
ניחו... [לבבת הרוח כל]
חזקיה... [חזק] ליבבא
[לבבתה] חזקיה אש
בלבבת... [לבבתה]
חזקיה ואם לאן [פטר]...
[ציוו דהי... פני גזאוי, עצים
יבשמי, מילתא, עצים
טעמי, שרגא, רב י' דהא
אמי דגמרא צמוריי...
חממא חזקיה שלא נשך
בשפתוי אלא פער רי
ושנן פני תגרוך דחוקיה דהוא
אז לפיכך אמי דומא
לחור ורוח מסייעת...
שלא דהי מלבה בכל כח
אלא עיני משיב... אהר,
ובליבת הרוח.

עין משפט גר מצוה

גד א מיי פ"ח מהלכות
חולע ומזיק הלכה [א]
ג ג סמך ששון פ"ח טושי"ע
ח"מ סימן שש סעיף ב'
גה ב מיי פ"ח מהל'
מלכות הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגדת אוזב
וטבלתם בדם אשר בסף
והנחתם אל המזקקה
ואל שתי המזוזות מן
הדגם אשר בסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:

שמות יב כב
2. לך עמי בא בדרךך
והגד דלתך בעדך חבי
במקטע רגל עד יעקב
ישעיהו כו כ
3. מוחץ תשכל רחב
ומתקדים איהם גם בחור
גם בתולה יצא עם איש
דברים לב כה
4. כי עלה מות בחלוניו
גם בארמונותיו להכבדת
שלל מוחץ בחורים
מקורות: ירמיהו ט כ
5. והיו רגל בארץ ויד
אברהם מצריקה לגור שם
כי ביד הרעב בארץ:

בראשית יב י
6. אם אמרנו נבוא העיר
הקרב בעיר ומתנו שם
ואם ישכנו פה ומתנו
ועתה לבד ונפלה אל
מזבח אדם אם יחזנו
נהיה ואם ימיינו
ומתנו: מלכים ב ו ד
7. כי תצא אש ומצאה
קצים ונאכל דגש או
הקנה או תהדה שלם
ישלם המבער את
הבער: שמות כב א
8. בלה י את חמור
שפר דורן אפר וצא את
בציון ותאכל יסודתה:

איכה ד יא
9. ואני אהיה לה נאם
חומת אש סביב ולקבד
אהיה בתוכה:

זכריה ב ט
10. ויתאחד דוד ויאמר
מי ישקני מים מבאר
בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגבורים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבאר בית לחם
אשר בשער וישאו ויבאו
אל דוד ולא אבה
לשתותם וישר אתם לוי:
שמאל ב כג טו-טז
11. חבל ישיב רשע
גולה ישלם בחקות
החיים הלך בבלתי
עשות קל חזי ויהיה לא
ימות: ויחזקאל לג טו
12. ואחריו שקא בן
אנא הקרי ויאספו
פלשתים לחיה ויהיו שם
חלקת השדה מלאה
עדשים והקם גם מפני
פלשתים:

שמאל ב כג יא
13. הוא היה עם דוד
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלחמה
והיה חלקת השדה
מלאה שעורים והקם
גם מפני פלשתים:

דברי הימים א יא יג
14. ויתקצב בתוך
התקלה ויצילה ויהי את
פלשתים ויעש יי תשועה

ס:

הכונס פרק ששי בבא קמא

לעולם יכנס אדם בבי טוב. מדקדק ר"מ מדמקדים כניסה
לניאה דנכנס מעיר אחרת איירי מדליף גריש
פסחים (דף ד. וס.) מאכזהם דמפכרל סגי לזרז מלות דכתיב
וישכס אכזהם דנכר ודלמא משום כי טוב הוא דלא השכים אלא ודאי
מצינו לא שייך למימר שילא כני

לעולם יכנס אדם בבי טוב ויצא בבי טוב

שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו
עד בקר ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר
והנחתם אל המזקקה ואל שתי המזוזות מן
הדגם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר
ואומר לך עמי בא בדרךך וסגור דלתך
בעדך ואומר מוחץ תשכל חרב ומחדרים
אימה מאי ואומר ובי תימא ה"מ בליליא
אבל בימא לא תא שמע לך עמי בא
בדרךך וסגור דלתך ובי תימא ה"מ [היבא]
דליכא אימה מוגאי אבל היכא דאיכא אימה
מוגאי כי נפיק יתיב ביני איניש בצוותא
בעלמא טפי מעלי ת"ש מוחץ תשכל חרב
ומחדרים אימה אע"ג דמחדרים אימה מוחץ
תשכל חרב רבא בעידן רתחא הוי סבר כוי
דכתיב כי עלה מות בחלוניו ת"ר רעב בעיר
פוז רגליך שנא ויהי רעב בארץ וידר אברהם
מצרימה [לגור] (ויגר) שם ואומר אם אמרנו
נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר
וכי תימא ה"מ היכא דליכא ספק נפשות
אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש
לכו ונפלה אל מחנה אדם אם יחיונו נחיה
ת"ר דבר בעיר אל יחלך אדם באמצע
הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע
הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסגי
להדיא שלום בעיר אל יחלך בצדי דרבים
דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבוי ומסגי

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אנדתא פתח למימר אנדתא ולא שביק
מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה

כני טוב. צעוד חמה וזרחת ילין צמלון ולא ימחין עד שחשך
ולצקר לא ישכים ללאת עד שיאיר. כי טוב לישנא מעליא האור כי טוב
כלומר טוב הוא ללאת בו וליכנס בו מפני המזיקין והליקטין: **חרב**
חרבו של מלאך המות: **אימה**. אימת מות של מלאך ולא בגלוי
כל כך: **רתחא**. דבר: **סבר** כוי.

סמך חלונות: **אם אמרנו כו'**. בארבעה
אנשים מלורעים: **דליכא ספק נפשות**.
במקום שמגלה שם: **הא שמע**.
וסיפיה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה אדם אם יחיונו נחיה וגו':
וה"מ דליכא כהו נקצה. דהסם משום
נקצה הוא דעבדי: **דשוויא לסרויינו**.
אנדתא ושמעתתא דצבר אחד ושניסם

שזין זה שמתרלו ותפסלו זה: כי
סלל מעלמא. אהמו גרמנו לו
שקלקלו והכנינו הקצ"ה לשלם כחילו
הוא הכעירה: **פתח הכסוד** צנוק.

שהזיק ממונו דכתיב כי תלל משמע
מעלמא שהדליק צמוך שלו והלכה
ודלקה צמוך של חצירו: **וסיים צנוק**
גופו. שקרלו מצעיר צדים: **משום**
חליו. מורק מן שמוק למרמוק
דליהו גופיה עבדי כהא נמי איהו
גופיה עבדי ונפקא מיניה לחייבו ד'
דברים אם חזק זה אדם כדאמרין
בפ"ב (דף כג.): **אשר צעזע**. סנהדרין
זקני השער: **עמון** כהא קמיבעיא

ליס. מעשה כל לפניו צמחנה שרפו
אנשיו גדיש של ישראל ונכר לשלל
הלכה אם חייצין לשלם כלים הטמונים
במור כו' יהודה או פטורין כרבנן: **משום**
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמך
דכתיב ומהי חלקת השדה מלאה
שעורין: **מלך פורץ**. גדר שדה אחרים
לעשות לו דרך ולאולכוסין שלו דלמרי'
בב"ב (דף ק): **דרך המלך** אין לה
שיעור: **מלאה שעורים כו'**. דבדרי
הימים: **מלאה עדשים**. כספר שמואל:
ויציל. שלא ישרפו הואיל ואסור
להציל את עצמו צמחון חצירו:

ה"ג

הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרה מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלמא דשוויא לתרוייכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי אש בציון שנאמר יוצאת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה שמעתתא פתח הכסוד בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו
לומר לך אישון משום חציר: וייתאוד דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער ויבאו אל דוד ולא אבה
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כו' יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר
גדישים דשעורין דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו
שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחץ בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים של עדשים דפלשתים שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע"פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחץ בידו בשלמא למאן דאמר לאחלוף
היינו דכתיב חד קרא ויהי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב חד קרא ויהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב וייתצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלוףי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלוףי בשלמא הני תרתין היינו דכתיב תרי קראי
אלא

מסורת הש"ס

(א) פסחים ב. [ויש]'
תענית י. [ויש]'
(ב) סנהדרין לט. (א) לעיל
(כב.) (ד) [לקמן סא.].
(א) [לקמן קי.]. (א) ב"ב ק.
סנהדרין כ. [וינמות טו.].
(א) [לפניו טו.]. גיטין סח.
ד"ה וכתיב כו' דלע"פ
שהפסוק לא נכתב עדיין היו
יוענין נוסח ג"כ הכא ועי'
סנהדרין פב. (ח) [דכ"י א'
יח.]. (ט) [ד"ה שנאמר].
(א) [ע"י מוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס ומספות ויחל
כח. ד"ה אמר וחזון פב.
ד"ה והכא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דפסחים ודור קא
מבעיא:

גליון הש"ס

גמ' רבא בעידן רהחא.
עין משפט רב"ש סימן
קכ"ה: שם סו' לישול
גדישין וכו'. ע"י סנהדרין
דף כ ע"ב מדר"ה מלך:
ה"ה שאלא וכו'
לא גמ' גמ' בנן מלך
שמוק משנות גמ' דרביס
מלך ו"ד א"ת כה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בבי
טוב ויצא בבי טוב.
היולא לרר יכנס ערבים
לבות מלון חמסה
וזרחת ולמחר ימחין עד
הן חמסה וילא וכו' טוב
לזכור כו' לו שאלמא
כאור כי טוב, ומה הא
טובא, מפני המות ומפני
הלכמים (פסחים ב.) אי נמי
שלא יפול בצורות וקצטים
בשנים: שלא יעלנו עליו
עליות מרגל אתה או
גמ' (תענית י.). דרשאי
לחרייכו. שהיה מועלת
לשניכם כמו (אסתר ג)
אין שוה להסס (סנהדרין
טז). פתח הכסוד בנזקי
ממונו. דכתיב כי תלל
אש. דמשמע מעלמא.
ורבים בנזקי גופו.
דקרי ליה מבעיר (שעיר
כב.). אשר. השולל את
הבערה. משום חציר.
חייבו הכסוד. דליה קעביד
דמי מורק מן (שעיר כב.).
ומלך פורץ גדר. גדרות
אחרים. לעשות לו דרך.
לשלו ולכסוד (סנהדרין
כ.) לעשות לו דרך קר
ממנו לפדסו לו לכסוד
(יבמות טו.) ולא יטה ימין
ושמאל. ובספרי פרשת
המלך נפקא לן מקרא,
והלא עבדי מדרבנא
ללמי רוס לכו מאחורי
קדריש. גדלו משל אחיו,
כדדרשין נמי וסבין גדול
מלחיו (רשב"ם ב"ב סז.).

גדולת. שמואל ב כג יב

מא.

עין משפט
נר מצוה

רבינו חננאל

ה"ג אלא אמר דאמר טמון באש תרתי קראי למה י. אבל אש לא צעי למה לי כלל קראי דחד קראי אנטריך לכל הפחות משום ציעא דטמון והא דכתיב ויזילה לרי"א הזילה שלא הניח לשדוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרזין את המזיק שלא נתחייב לשלם אבל חרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים לשלם כל מותר ליעול שעורים על מנת לשלם דמיס מ"מ הוציח עדשים לפי שהיו מומונים ש והיו רזינס לפרעס תחתיהן ולמ"ד להזיל עצמן בממון חזירו מיעשא ליה בעשורין ללא חשוי כל כך ויה צדשים דחשוי טובא אלף למ"ד טמון תרייכו למה לי ובקוטרס גרס קראי למה לי: **מא** ולא אבה דוד אשתורם. הוה מצי למימר אחד מהן מיעביע ליה עס טמון אלף משמע ליה דכלה מילתא דצדיעא ליה קראי ומנאן קשה לפי שדיוש הקטומים דמעשה צא לפניו ששרפו אנשיו גדיש והיו בה כלים טמונים לפירושו הוה ליה למימר שלא אבה דוד לשמות היינו שלא לה לפסטר טמנות שהו מלך:

עֲבָרָה נָדָר שֶׁהוּא גְבוּה אֲרֻבֵּי
אִמּוֹת. בְּנִמְרָל מִפְרָס
וְלִמְעֵלָה אִמּוֹת אֲרֻבֵּעַ קוֹצִים וְלִמְעֵלָה
וְנִמְרָלָה לְרִי' לִדְלִירִי שְׁאִין הַגְדֵּר גְּבוּה
מִן הַשְּׁלֵחֶנָּה שֶׁאֵם הִיא גְבוּה יוֹתֵר
מֵאִי קִמְפְּלִיג בִּין קוֹלֶחַת לִנְסַפֶּת מֵה
זֶלֶז וְהֵא זֶל זֶה כִּיּוֹן שֶׁהַגְדֵּר גְּבוּה
מִן הַשְּׁלֵחֶנָּה מֵה יִכּוֹלֵה לְהִזְקֵק אֶלֶּה
וְדֹא בִּשְׁאִין גְּבוּה מִן הַשְּׁלֵחֶנָּה אִיִּירִי
וְמִיּוֹה שֶׁאִין עֲזִי הַדְּלִיקָה גְבוּזִין מִן
הַגְדֵּר אִיִּירִי שֶׁאֵם הִיא גְבוּזִין מִן
הַגְדֵּר מֵה מוֹעִיל שֶׁהַגְדֵּר גְּבוּה
הַקּוֹצִים הֵרִי הוּא כְּלוּל הִמָּה הַמְדוּרָה
עַל הַגְדֵּר אֶלֶּה כְּשֶׁעִי הַדְּלִיקָה שׁוֹם
לְגַדֵּר אִיִּירִי אוֹ נִמּוּשִׁים מִן הַגְדֵּר וְעוֹד
נִמְרָלָה דְּגִבּוּה ד' אִמּוֹת דְּקִמְנִי אֶעֱזִי
הַדְּלִיקָה קִאִי שֶׁהַגְדֵּר גְּבוּה מֵעֲזִי
הַדְּלִיקָה אֲרֻבֵּעַ אֲרֻבֵּעַ וְכִי פִּסָּה כִּי
לְהוֹסִיף בְּנִמְ' מִשְׁפָּט קוֹצִים וְלִמְעֵלָה
גְּמִי בְּעִיּוֹן אֲרֻבֵּעַ אִמּוֹת אֶלֶּה פִּשְׁטָה
לְמִתְמַנִּיּוֹן אֶעֱזִי הַדְּלִיקָה קִאִי וְשׁוֹן
עֲבָרָה לֹא שִׁיךְ אֵם הִיא הַגְדֵּר
גְּבוּה מֵעֲזִי הַדְּלִיקָה אֲרֻבֵּעַ שֶׁלִּשְׁלֵחֶנָּה
עוֹלָה לְמַעַל מִן הַגְדֵּר:

והתניא עברה גדר ב'. אומר
ר"י דאי גרסי' צברייתא
עד וצמחיתין לא גרסינן עד לא ניחא
ללא ש"י למפרך כלל דפשיטא

דבריינאמלענע קא חשיב דענען אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכלל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתנין לא קמי עד דבארבע אמות פטור ואפילו קמי במתנין עד כמו בדבריינא אין שייך להקשות דפשיטא דמתנין לא מיפרש אלא כלמעלה למטה ובירימא לא מיפרש אלא כלמעלה למטה עד ובמתנין קמי עד ובירימא לא קמי עד וא שייך למפרך שפיר אי נמי בשניה אין עד שייך למפרך שפיר דמתנין קמי דב' אמות פטור ובירימא קמי חייב ווא"ט אי בשניה אין עד אמאי אקטרין לשנוי מתנין כלמעלה למטה כלמעלה למטה לימא דמתנין ד' אמות דוקא כלמעלה עד ובירימא מיפרש בעד וי"ל דכיון דלא קמי עד לא כלא ולא כלא פסרס הוא דכי היכי דקר מיפרש בעד קר נמי מיפרש אשכנח:

ל שנו א"מ בקו"ח. אגדר קאי וגרס אכל נכספת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרי דגרסי מאה מיל ל"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מייתי משנה דדרך הרבים ואמרין עלה מאן חנא משמע דעד השתא לא אייתי בה אע"ג דצריימא דמניה כותיה גרס מיל דברוחב אייתי ולא בגובה כדקמיה ועליה מנזין לה מ"מ שפיר קאמר מניה כותיה דצריימא מוקמה למיתמינן בקולחת: **ד**רך הרבים מאן תנא רבי אליעזר היא. אמתינן קאי והו סתם ואח"כ מחלוקת: **מ**אן דאמר נהר מבש מע"נ לדית ביה מ"א. ואע"ג דברכות הרבים בני ט"ו אמות האל קנא' חנא מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קירות מעוצרים זו ממיד: **א**לף מפסיקין לפאה בו. במסכת פאה (פ"ג מ"א) גרס בסדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפסד צירושלמי דמשום סיפא אינטריך למיתמי דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיקין לאלון דקמ"ל דלפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאלנות ועוד [קאן] חשיב שם שציל היחיד ושציל הרבים הקצוץ צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שציל היחיד אינטריך לאשמועינן דאע"ג שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוץ ודרך היחיד אינטריך דס"ד כיון שאין קצוץ לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושציל הרבים אינטריך דס"ד אמרנו דבציל היחיד הוא דצטנין קצוץ צימות החמה וצימות הגשמים אכל שציל הרבים אע"פ שהוא קצוץ שציל הרבים אינו מפסיק קצוץ צימות הגשמים מפסיקין לא משמע לו:

שמחלֵקֶת שֶׁלֹּא לֵאמֹפִיהָ. כִּשְׁגֵּלָהּ הָאִמָּה מִתַּמְלֵלָה מִיַּם צוּרוֹת שִׁיחַן וּמַעְרוֹת שֶׁסִּבְיוֹתֶיהָ שֶׁמִּשְׁקִין בָּהֶם הַשָּׁדוֹת:

ה"ב קראי למה לי ולא גרסינן תרי: **מדי** גמרא שאלו ליה. לא נזקך אלא ללמוד הלכה כמו ששאלו לו ומאי ולא אזה: **דעבד לשם שמים.** כיון דאיכא איסורא גבי איניש דעלמא: **מתני'** דרך הרבים. י"ו אמות מעגלות דרגלי מדבר יליפין במסכת שבת (ד'

(מ.) : גב' סנא דיון קא חסי
מלמעלה למטה סא אמום או חתם
אמום או ד' אמום פטור. דס"ל עד
ועד בכלל: וסנא ברא קחסי מלמטה
למעלה סאי אמום או שלם אמום
חיב וד' אמום פטור דס"ל עד ולא
עד בכלל. וכולן שוין ד' אמות דפטור
למאן דיון עד בכלל למאן ברא
עד ולא עד בכלל: ואפילו בשדה
קוים. אפילו הימא שדה שקופת
ל[שם] האור מעל לגדר מלאה קוים
שנות אשנו לצער עד ודלג פטור:
לא שנו. דפטור: אלנא בקולחם.

אש שקולת ממחר ועולה למעלה:
אבל נכפסם: שהיו מטוה אותו
 וכוהה ללדדן ומפסיק להחלבת
 ודוגלת לשון מורי. לשנא אחריה
 כפפת אש נמוכה הולכת וסרכת
 בעצים ובקסמים שעל גבי קרקע
 הלך אפילו עברה דרך ר"ה רכב
 מאד חיב: **במה** דברים **אמורים**:
 דאם עברה דרך ר"ה פטור:
שוליים. לקמה מפרש: "ר"א.
 במתניתין" [ע"פ]: **אריא דלני**. יאור
 קטן שדולין ממנו ומשקין שדות:
מאן דלמח נהר ממא אע"ג דליס
 מיה מיה. דהואיל ורכס היו כדרך
 הרבים: **מפסיקין לפאה**. להניח
 פאה מכל אחד ואחד: **הנחל**.
 שיה מכאן ושדה מכאן וחל עמוק
 בחמתע חייל להניח פאה מכל אחד
 ואחד: **דרך היחיד**. חרבע אמות:
שולין. מתקצין כמו מן השלל של
 זייס (ב"ע דף 79). דבר אחד לשון
 שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר
 המקובץ: **שמחלקם שלל** לאגפיה.
 שמשקין אותן ממנה וכן עושין פירות
 בחגיגה

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריתא דדלאי מ"ד נהר ממש
אע"ג דליכא מיא ומ"ד אריתא דדלאי אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה
מיא לא תנן התם ^(ס) ויאלו מפסקין לפאה הנחל והשלוולית הדרך היחיד
ודרך הרבים מאי שלולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי
וגשמים שוללין שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל
לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוללין שם כ"ש אמת המים ומאן
דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוללין שם לא מפסקי דהנהו

באנני

(א) [ב"מ נב. ע"ש]
(ב) גי' הרמב"ם בקודחת,
(ג) ס"א דמניא ועיין רש"י,
(ד) מהר"ם מ"י, (ה) פאה
פ"ב [מ"ח] ב"ב נה. מנחות
ע"א: ע"פ פ' קדושים,
(ו) ג"א עליו, (ז) ב"ס"א,
במתינתא, (ח) [ועי' תוספות
חולין נד: ד"ה כסלע],

תורה אור השלם
1. ויבקעו שלשת
הגברים
במחנה
פלשתים וישאבו מים
מבאר בית לחם אשר
בשער וישאו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשותותם
ויסך אתם לוי:
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י
ואלו מפיסקין לפאה.
תת שנת פלות (מנחות)
(א"ר) הנחל כגון נחל
אמן אשר לא עבדו
ולא זיזו, קרקע קשה
מלא לרזות ואנשי קשה
רזו לרזות (רשב"ט ב"ב
נ"ה.) והשוליות. כגות
מי גשמים (שם) ואם י
שם זרעה (שם) ומאן
טמן פאה לכל אחד ואחד,
דסהא שוליתא מפסקא
לכו (מנחות א"ר)
הרבים. צ"ז (שם) ודר

סא:

הכונס פרק ששי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

(א) ב"מ ק"ח: ז"ב כ"ג;
(ב) פ"י ר"ש דממ"ה, רש"י;
(ג) לעיל כ"ב: מג"ה (ד) ופ"י
במ"ס: ז"ב ט"ז: ד"ה
(ה) ופ"י ר"ש דממ"ה, רש"י;
(ו) (שמות כ"ג, ו) ה' ה' פ"י
רש"י: לעיל כ"ב: פ"י כ"ג;
(ז) (ל"ג א"ר ד"ה במדליק,
(ח) ופ"י ר"ש דממ"ה, רש"י;
(ט) ופ"י ר"ש דממ"ה, רש"י;

תורה אור השלם
1. כי תצא את הקדש
קצית ונאכל דגש או
הקדש או הקדש שלם
ישלם המכר את
הקדשה: שמות כ"ב ה'

הנהגות הב"ח
(א) רש"י ד"ה מורגין וכו'
יחזיקו: כ"ב ופ"י ד"ה כ"ג
ע"כ אלא דנקיטת נפשו
הן פנימות ע"ש:

לעני רש"י
קוני"ש [קונק"ש]
שקחות, אגנים.

רבינו חננאל

נאגני דארעא מקרו: פ"י
מקום אשכורין מלשון
שרדן אגן סהרה, ויש
באגנות. אמר רב חננאל
אמר רב ר' אבהו הכל
לפי גבוהה של דליקה.
פ"י: וצ"ל למעלה מגובה
של דליקה צריך ארבע
אמות. אמר רב יהודה
אמר ר' שמאלא הלכה כרבי
שמעון. ורבינו חננאל ז"ל
כתב בשמעתין ובפרק
הבית והעלה נראה
הדברים כי זה ר' שמעון
שיטה היא, משום
דאמרין חתם אמר (רבא)
(אבין) רשבאי ור' יהודה
ור' שמעון כוליה סבירא
להו כל שנתנו לו חכמים
רשות אמר ר' שמעון
מלשלה. ר' שמעון דתנן
ר' שמעון אומר לא אמרו
כל השעורין הללו אלא
אם הויק פטור מלשלה.
היה גדי כפות ועבר סמוך
לו ונשרף עמו חייב גברי
ופטור על העבר, שהיה לו
לעבר, כיון שראה האש
היה לו לברוח, לא ברח
הוא גרם לעצמו. ואוקמה
רבה למתניתין בתרתי
פליגי במדליק בתוך שלו
והלכה ואכלה בתוך
שלהביו דר' יהודה
מחייב אטמון ורבנן פטרי.
ופליגי נמי מדליק בתוך
של חבירו, ר' יהודה
מחייב כל מה שהיה
בתוכו ואפילו ארנקי,
ורבנן אמרי כלים שדרבן
להטמן בגדיש כנון
מוריגין וכלי בקר הוא
דמשלה, כלים שאין דרבן
להטמן בגדיש לא משלה.

נאגני. כמו באגנות (שמות כד) קוני"ש צלע"ז: **בתנ"י** נאגני
זים כור. אם יש לו חצי בית כור לכל רוח פטור. ובקולחת שדילגה
וכדאוקימנא [ע"ה] אכל נכפפת צוערת והולכת כל שעה אפילו עד מאה
מיל חייב: הכל לפי הדליקה. קס"ד ה"ק הכל ישלם כל כמה

שהדליק בין רחוק בין קרוב: **גמ'**
לא יעמיד. בני העיר מועדין
עליו שלא תצער האש תצירה:
מעויבה. טיח של סיד על מקרה.
ודומה לו כספר עורא (נחמיה ג)
ועזבו (א"ת) ירושלים עד החומה:
וצירי. שפחותה מתנור ואין
מזעירין בתוכה אש גדול: **לפי**
גובה. כשהאש גבוהה וגדולה קופלת
למרחוק: **בתנ"י** אלא גדיש של
חטין או גדיש של שעורין. אם חטין
חטין אם שעורין שעורין: **היה גדי**
כפוס לו כו' חייב. על הגדי דבעלי
חיים נמי אחרבו מאלו הקמה' ומשום
דקס ליה דדרבה מניה ליתא
למפטריה דליתו חייב מיתה על
העבד דהואיל ואינו כפות היה לו
לברוח ופטור עליו ממתה ומתשלומים.
אכל היה עבד כפות לו פטור אפילו
על הגדי ועל הגדיש לחייב מיתה
על העבד דכתיב נקם ינקם (שמות
כ"א) וקס ליה דדרבה מניה ואפי' לא
הטרו בו שאינו נהרג הא קי"ל
(כספות ד' לר'): לחייב מיתות שונגין
פטורין. ובגדי לא שני לו בין כפות
לשאינו כפות ואידי דנקט בעבד נקט
גדי. ואיכא דאמרי בגדי נמי דוקא
נקט סמוך פטור דהיה לו לברוח
והכי קאמר היה עבד כפות לו לברוח
גדי סמוך לו פטור ואע"ג דפשיט
בשילהי פ' שני (כ"ה) שורו כממנו דאם
היה גמלת עליו ונשרף חייב הסם
הוא להניח על גבי שור דלא היה לו לברוח
לשור ליתול אכל הכה היה לו לברוח:
גמ' כסוד של חטין. אין לו רשות
והוי כמאכד צידים: **צמדיק אם**
צמדיק. כסוד של חטין הוא ואפי'
הייז טעם משום דדקן בני אדם
להניח כלים צמדים אכל גדיש לא:
צמדיק. בגדיש ולשמעין אע"פ שאין
דקן להטמין בו חייב הואיל והדליק
בתוך של חטין וכו"ש צירה: **צמדיק**
פליגי פלוגין צמדיק כסוד שלו כו'.
ופטרי רבנן אפילו כלים שדרבן
להטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב
הוא דטמון צאש פטור ור' יהודה
מחייב אטמון וכלים ל"ש אופן שאין
דקן להטמין ולי"ש אופן שדרבן
להטמין: **א** צירה. מגדל גדול:
מוריגין. קרשים **א** [נקודין] וצנן
א ימדות ודשן צנן את המצוה:
ד"ה

א אינו משלם אלא גדיש
של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה
במה

אלא צמדיקין של חטין שדרבן להניח בגדיש או ארנקי צמדיק שדרבן להניח בגדיש
ורבנן צמדיקין בתוך שלו פטרי דמשמע קרא כי תכל אש **א** (ומשמע) דאיידי דמדליק בתוך שלו אכל צמדיקין בתוך שלו חטין צמדיק שדרבן
להטמין דלא אשכחן דפטור ציה קרא טמון וצמדיק שדרבן להניח בגדיש או ארנקי צמדיק שדרבן להניח בגדיש

ולית ליה צ"ש שיעורא. קס"ד הכל לפי הזמן הדליקה ישלם
אפילו אין ראו לעבור: **א** יעמיד אדם תנור בתוך
ביתו כו'. יוכל לעבד עליו בעל העלייה אם הצית של אחד והעלייה
של אחר היה מעמידו בעלייה בעל הצית מעבד וצוקטורס
פירש לענין בני העיר שמעדין עליו
וכמו שפירש יוחא דהוי דומיא דליקן
מתניתין דהתם צפרק לא יחפור
(צ"ב דף ק"ג):

לפ"ה וליתני בדידה. וא"ת השתא
נמי קא מפליג צמדיק
במדליק בתוך שלו וי"ל דע"כ סיפא
בתוך צמדיק של חטין או גדיש של שעורין
צמדיק צמדיק בתוך שלו אע"פ שדרבן בני
אדם להניח צמדים היה פטור דהא
קמתי רישא וחק"א אינו משלם אלא
גדיש של חטין או גדיש של שעורין
משמע דאפילו מוריגין וכלי בקר
שדרבן להניח בגדיש לא משלם אלא
גדיש לבדו והשתא ככל ענין שנתמיד
דברי רב כהנא פריך רבא עליה
ספיר דאם ר"ל רב כהנא מחלוקת
בתוך שלו ופליגי צמדיקין וכלי בקר
ד"ר מחייב וחקמים פוטריין אכל
צמדיק בשל חטין או גדיש רבנן
מחייב צמדיקין וכלי בקר אם כן
ספיר פריך דלפולוג צמדיק בגדיש
עלמא דהא צירה נמי לא מיתוקמא
אלא צמדיק בשל חטין ואם ר"ל
רב כהנא מחלוקת צמדיק בתוך שלו
דפליגי אפילו צמדיק דר' יהודה
מחייב אע"פ דאין דקן ארנקי להניח
בגדיש ורבנן פטרי אפי' צמדיקין
כדפרישית מ"מ כשמיסין אכל צמדיק
בתוך של חטין ד"ה משלם כל מה
שצמדיק אפילו ארנקי נמי קאי
דמשמע ד"ה משלם כל מה שצמדיק
רבנן כמו לר"י הלך פריך ספיר
לפולוג וליתני צמדיק דלשמעין אפי'
ארנקי בגדיש דאין דרכו להניח דהוי
צמדיק טפי ועוד שקהא לשון המשנה
דקמתי שדרבן בני אדם להניח צמדים
דאפי' אין דקן נמי מחייב רבנן
צמדיק בתוך של חטין:

א אמר רבא בתרתי פליגי
א [פליגי] במדליק בתוך שלו
כו'. ד"ר מחייב אפי' ארנקי בגדיש
שאין דקן להניח מדנקט מודים
חקמים צמדיק את הצירה דלכך נקט
צירה שרואה למלא שחייבו רבנן אפי'
צמדיקין כמו ר"י ואי רבי יהודה לא
מחייב צמדיק בתוך שלו אלא דוקא
צמדיקין הוה ליה לפולוג צמדיק
וליתא דמודים חקמים צמדיק בגדיש
של חטין צמדיק צמדיקין אלא דאפי'
מחייב ר"י צמדיק בתוך שלו אפי'
צמדיקין בגדיש ורבנן לא מחייב אפי'
צמדיקין בגדיש ורבנן לא משלם אלא גדיש
בתוך של חטין כו' ופליגי נמי צמדיק
בתוך של חטין כו' ופליגי נמי צמדיק
אפי' צמדיקין בגדיש ורבנן לא מחייב

א א מ"י פ"ד מהל'
טוקי ממוון הלכה צ
סמך פטור פטור ט"ח
סמון חטין פטור ג'
ב ב מ"י פ"ד מהל'
סמון חטין פטור ג'
שנים הלכה יא סמך
עשין פטור ט"ח חטין סמון
קנה פטור ג'
ב ב מ"י פ"ד מהל' טוקי
ממוון הלכה ח סמך
עשין פטור ט"ח חטין סמון
חטין פטור ג'
ב ב מ"י פ"ד מהל' י'
ב ב מ"י פ"ד מהל' י'
י' ו' ח ט סמך שם
י' ו' ח ט סמך שם
ט"ח פטור שם:

מוסף רש"י
אלא אם כן יש על
גבו גובה ארבע אמות.
חלל גובה ארבע אמות
מפני הטמון עד המקרה.
כדי שלא יחלח האור
שבתורה על ח"מ. עד
שיהא תחתיו מעויבה.
שאריתו צלע"ז טיח
קרקע, שלשה טפחים.
שלא תצטרך התקרה
תחתיה על פיה, ועל גבי
ד' אמות (שם). ובבירה.
אף היא כלי חסם ששופטים
קרייה על חללה וכן עושין
בתורה היקף גדול כמו
שעושים צמדיק (שם) שאין
היקף שנה גדול, טפח.
מעויבה היא תחתיה (ב"ב)
ק"ח. ואם הויק, שאל
היה ודליק את סביביו
(שם). אחר שזיז שם כל
השעורין הללו, ואפי'
מה שהויק, ואפי'
כ מעכשין עליו השטנים
להרעין ככל השעורין
הללו, שמה יליק תחתיה
ואין לו מה לשלם (ב"ב)
היה גדי כפות
לו. לגדיש, ועבר סמוך
לו. לגדיש, ונשרף עמו
חייב. אפי' ואגדיש, לפי
שאין לו דין מיתה בשביל
העבד שהיה לו לברוח
(שם). ובב"ב: ופ"י: רש"י
עבד כפות לו
וגדי סמוך לו כו'
פטור. אפי' ואגדיש, דקס
לית דדרבה מניה, שהיה
העבד נהרג דכתיב נקם
ינקם, והא דנקט גדי
משום דמקמינן בגדי
דמז ועבד דהא, דנדרש
ועבד לית לאוקמי, הכי,
דלורחא דמתאם לעדו
אינן עבדין לשמור גדיש,
ואידי דנקט גדי עבד
כפות ופטור, נקט גדי גדי
כפות ופטור, ואע"ג דנדרש
אין לומר היה לו לברוח,
שהיה אין לו דעת, ואם
אינו כפות ופטור נמי חייב
דלמאמרין (לעיל כ"ה) שורו
כממנו (שם).

פ.

עין משפט
נר מצוה

קב"ה ז' מ"י פ"ה מהל' נזקי
ממון הלכה ב' סמג
עשין סו' טו"ש ע"ח"מ סימן
תט' סעיף א' ועין בטור:
קב"ה ז' מ"י שם הלכה ח'
סמג שם טור ח"מ
סימן תט':

מחור אֶהְשֹׁתוּ קִבְעוּ מִיָּנִיחַ. אֵין
 כִּי לְפִלְגֵי רִנָּן עֲלֵיהֶם לְדֹג
 כְּדַפִּי כְּקוֹטֶרֶס דְּמֵהוּ לִהְשֹׁתוּ קוֹדֶם
 הֶרְגֵל קִבְעוּ מִיָּנִיחַ וְאִמְרֵהוּ לֵאמֹר מוֹתֵר
 וְנִלְחֹא דוֹקֵא נִקְטֵי קוֹשֶׁרֶה אֲלֵה אֹרְחָה
 כְּדִמְלֵתָא נִקְטֵי שְׂדֵרְכֵן הִיֵּה לְקִשּׁוֹר
 כְּהֵמָה דְּקֵה לְכַרְעֵי הַמַּטָּה כְּדִאֲמֵר
 חֲבָלוֹ טְרִיפּוֹת (חֲזוֹן דָּף ד'י) חֲבָל
 הַיּוֹאֵל מִן הַמַּטָּה עַד תַּשְׁעֵה טַפְחִים
 (טִירוֹל וּפִיֶּשֶׁת שֶׁם קוֹטֶרֶס כְּשֶׁכֶּן
 הוּא רָאוּ לְקִשּׁוֹר בְּהֵמָה דְּקֵה כְּבִרְעֵי
 הַמַּטָּה כְּדִכְתִּי אֶסְרוּ חֹג צִבְחוֹתֵי עַד
 קִקְרֹנוֹת הַמִּנְחָה שִׁטִּין קוֹשֶׁרִין הַקִּבְצוֹת
 כְּבִרְעֵי הַמַּטָּה עַד שִׁיבִיאוֹתָא לְקִרְנוֹת
 הַמִּנְחָה אֵין נִמִּי נִקְטֵי אֶסְרוּ לְאִשְׁמוּעִין
 לְחִפְלֵי־כֶסֶף כְּקֹשֶׁרִים אֶסְרוּ לְגִלְגֵל כִּי־אֵל
 לְהִשְׁתַּפְּתָא וְצוֹחַסְפָּתָא (פ"ב) נִמִּי מִשְׁמַע
 דְּלִפְּקֵי קוֹדֶם הֶרְגֵל לֹא שָׂרִי לִשְׁהוֹת אֲלֵה
 צִבְחוֹת דְּהִכִּי קָמִי צוֹהֵל אֲבָל מַגְדִּילִים
 קוֹדֶם הֶרְגֵל לִי יוֹם וְלֹא שְׁהוֹת יוֹאֲהֵה
 וְיוֹעֵה צִבּוֹק אֶסְרוּ אֶתְרֵהֶם כְּבִרְעֵי
 הַמַּטָּה חֲבָלוֹ לְרִיבֵי כו':

חובה תקבירניהו זבגה. פרי"ח
 צממיה וזי דרכה לקבור
 צבירה שאין עוסקת גדלון אלף עוסקת
 צבילא זאן והזי כסגנה היואלס מלפני
 אזל בר אכסנה לרר הונק לדיקדק מאן
 מר אין יראה שפענש צבורת צביה:
 גנין זה פ"י צפרק קמא דגיטין דף ג'
 מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
 דלחא רב לצבול עומד"ה הסם מיני
 יעטין צבקיאי לשמה וכן כאן לענין

לשון ישועה ור"ת פי' שגולד שם בן
ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:
נפק

בשדות אחרים ובגלל אלה הרבים:
שבו מרעיון. בהמה דקה שלגן
חורשין: ואע"פ שבו חורשין סמוך
לנביסם. ולא היו רעיון בשדות אחרים
ומשום חורשין ליכא גזל דלמך לעילוי
אבל מגדלני בחורשין ולקמן (דף פא.)
נמי בתקנת יהושע מיקן שלא יקפיד
בעל השדה על כך אפי' הכי נעשו
מפני שיער קונוה היתה צנייהם וכל
אחרים היתה: קונוה. בהמות שלו:
שעשה פסוקם. שלא לגדל בהמה
דקה עוד: כלבים וחזירים. מן

בַּחֲמָה דָּקָה כֵּךְ אִמְרוּ
 (ס') יִשְׁמְעָאֵל אֹמֵר מִגְדֹּלִין כְּלָבִים כּוֹפְרִין וְחִתּוּלִים וּ
 מִפְּנֵי שְׁעִשׂוּיִים לִנְקֹר אֶת הַבֵּית מֵאֵי חִוּלְדוֹת סְנָאִים ;
 חֲרָצָא וְאִיכָא דְאִמְרִי^ס חֲרָצָא דְקִטְמִינִי שְׁקִיָּה וְרַעֲיָא בִּינִי וְוֹרְדִּי
 שְׁקִיָּה אִמְרֵי רַב יְהוּדָה אִמְרֵי רַב^ע עֲשִׂינוּ עֲצָמָנוּ בִּבְבֶּל כֹּאֵה
 "א"ל רַב אֲדָא בְרַ אֲהֵבָה לֵרַב הוֹנָא דִּירֵךְ מֵאֵי א"ל דִּירֵךְ
 "א"ל חוֹבָה תִּקְבְּרִינְהוּ לִבְנֵה שְׁנִיָּה דְרַב אֲדָא בְרַ אֲדָא
 לֵרַב הוֹנָא מְחֻוְּבָה אִיכָא דְאִמְרִי אִמְרֵי רַב הוֹנָא (ס) אִמְרֵי
 כֹּאֲרֵי יִשְׂרָאֵל לִבְחָמָה דָּקָה^ס מְכִי אֲתָא רַב לִבְבֶּל רַב וְשִׁ
 לְבִי שְׂבוּעַ הֵבֵן וְאִמְרִי לֵה לְבִי יִשְׁוַע הֵבֵן רַב לֵא

השליט ומיהו צפרק שני נזירים (נזיר דף 10: וסא) גבי הקפת הראש אש
מקוף להו אמר ליה חובא א"ל חובא קמבריהו לנגה וזין שייך לפרש
מבי אחא רב צבבא. פ"ו קבועתו וכו' ויהי מתחשבה ס' מפני שיצא
והס"י עשיו עמנו צבבל כדרך ישראל לגיטון מבי אחא
דא"כ מאי פריך ההם מתמתי' דעבו כדרך ישראל להטיון אגלו צבבל
אחא רב צבבל והורה לנו שמימות ימינו והסמך רב אגלו צבבל
צבמה דקא שיש שם רוב ישראל וכו'

לְבִי יִשׁוּעַ הֵבֵן. פ"ה פדיון הַבֵּן וְכֵן הַעֲרוּךְ וְקִשָּׁה לֹא ע"ג דַּמְתַּרְגֵּי
וְעַל שֶׁסָּהוּלַד נוֹשַׁע וְנִמְלֵט מִמֶּעִי אִמּוֹ כְּדִכְתִּיב וְהִמְלִיטְ

הגהות הב"ח

(ח) גב' אמר ר' הונא
עשינו עצמנו ככ"ל ותיבת
אמר רב נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ישוע הבן ברו'
ישוע מתרגמין. ז"ל חושע
מתרגמין ופרק (שמות יד)
ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה להם שוע:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א] גמ' שאין צי עון אלא
עון אופה העו. עיין שיטה
מקובצת ומרש"ס צח"א
כתב בצנין אחר ודבריו
תמוהים קצת מסוביא
דכחוצות דף ס ע"א דגומה
יונק בשבת:

לעזי רש"י

פלידר"א [פליינדר"א].
להאנט.

מוסף רש"י

גרבח. מיילל (חולין נא):
ע"ש) פלניי"ט בלע"ז,
זועק מכאז לבו, כמו

גנוחי גנת חלומים דספרס
(תסודור) (ס) אסין
מוזיק. בטהובן דקס א'
יכולס שגומס וכולס
ורועס שגומס אחרס (סס)
מזי אתאר רב לבלב.
ורמבל ישינא בפורא,
דסמולס ורזי בנהידעס,
זלס מעיקרס לל וסלס
דגמזי דמסגלס יכני
לכלל וססרס וסמקס עמו
לל סססס מורס מוס
(יסינ) (ס) שרוע הבן.
מילס שרזי לנסק ו'
(רסרס) (ס) ישרוע
הבן. פיוני (ע' ד' ז')

צ.

מסורת הש"ס

שאמרנו שמשקל כל אחד

35

עין משפט
נר מצוה

פב א מ"י פ"ה מהל' חובל ומזיק הל' א:
פג ב מ"י פ"ה מהלכות עדות הלכה ח סמג עשין קט טו"ש"ע ח"מ סי' ז סעיף ה:
פד ג מ"י פ"ז מהל' קידוש החדש הל' ט טו"ש"ע שם:
פה ד מ"י פ"א מהל' נזקי ממון הלכה ז:

[illegible]

אִיבִיעִי לְהוֹ סִלַּע צוּרִין נָהָן
אֶל סִלַּע מִרְיָה נָהָן. תָּא
שִׁשְׁפֻּעַ מִן הַצּוּר דִּקְרַעַי הָאֵל
לְחִירְבָא דְּלִימְהָ דְּרִי
יְהוּדָה נִשְׂאִיָּה וּבְכֻלֵּי
וּפְסִיטוּתָא בַּחֲתוּלָּא פֻּרָק
שִׁשְׁנָה ר' (דְּהִי) [דְּהִי]
שְׁוִירִים דִּמְרָא דִּמְרָא ר' כֶּסֶף
יְהוּדָה אִמְר' אֶסֶל כֶּסֶף
הָאִמְרִי מְתוּרָה כֶּסֶף צוּרִי
לְבִירִים כֶּסֶף מִרְיָה.
פִּישְׁתוּרֵיהּ בְּמִקְוָמוֹ
יִפְרֹשַׁע לֵאמֹר לִפְסִיךְ אֵל
הָאִרְכֻּנָן עֲתָה. וְקִימָא לֵא
וְהַסֵּל סִלַּע מִן מִרְיָה הָאֵל
דִּהוּא לֹא מִלָּד. וְהִלֵּיתָ
לְהוּלֵּיתָ יְהוּדָה נִשְׂאִיָּה וְסִבָּר
לֵךְ בְּרִי סִלַּע הַגִּילָא דִּמְרָא
מִנֵּה אֶמְרָא וְאִשְׁתִּין אֶמְרָא
רַחֲמֵינָא מִתְּנִירִין שְׂרָא
כִּדְרָא שְׁהוּת אֶת הַנֶּשֶׁשׁ
וּבְכֻלֵּי דְּרִי עֲקִיבָה אֹמִי'
כִּדְרָא עֲרִים רַחֲמֵינָן דֵּן נִשְׁשֵׁה
בְּיֻלָּא. וְהִנְחִיתָ הֵכָּה תָּא
יִפְרֹשַׁע אֲבָבִי. וְאִבְגִּירֻן.
אֲבָבִי וְכִדְרָא פְּסוּתָא
קִיבּוּצָא עַל כִּי דִּי דִּהּ הוּא
שְׁרָא הָאִמְרִי מְתוּרָה.
אֲשִׁרְפִּי הִתִּימָן אֹמִי' מִן
שְׁרָא מִיחֻד בְּרִי מִשְׁמֹר
לְעִדֵּי לְעִרִים וּבְכֻלֵּי.
לֵאמֹר וְכִי בִפְנֵי בֵּית
לֵאמֹר הֵכָּה שְׁוִירֵינָן עַל מֵה
אֲנִיכְהֵמָה אֶל שִׁקּוּן אֵל
עֲקִיבָה נִשְׁשֵׁה הָאֵל אֶמְרָא
אֲשִׁרְפִּי מְתוּרָה לְעִדֵּי אֶמְרָא
כִּלְכֵּל לְעִדֵּי. אֶמְרָא.
שְׁרָא לְמִי שִׁיחַתָּה אֲבָבִי
מִתְחַתֵּת דְּרִי לְמֹלֵל אֲבָבִי

בגוץ שראוה ב'י'א. אס ראוה ציוס דנין ע"פ ראייה דלא מהא שמייעה גדולה מראייה אבל ראו צלילה אין יכולין לדון ע"פ ראיית לילה דראייה כקבלת עדות וקבלת עדות כחמילת דין כדמוכח ב"ר (ד' כה: ושם ד"ה טעו) ומחמילת דין ציוס אפי' צדיקי ממונות

ב' אחד דיני ממונות (סנהדרין)
הלך צריכין לחזור ולהעיד
ביום ויוון של צריכין להעיד אין המעיד
עשה דיין אלל עד הרואה שאין
מפסידה כגון שיש עדים אחרים מעידין
לפניהם ודין אפי' צריכין נפשות
לצבנן ודלא כרשב"ם שפירש ביש
והנחית (ב"ב ד' קיג: וסס' ג') שנכנסו
לצבנן דוקא לצבנן אלל אם נתכוונו
לדין דהוה ואלן עושין דיין דהוה ליה
לעדים ואלן עד נעשה דיין ולר"ע אפי'
למכות (ד' יג.) ר"ע אומר מנין
לסנהדרין שאלו באלל שפירש ב"ב
הענינא שפירש ב"ב ממתין אותו מיד עד
לשיעור צד"ק ח"ל עד עמוד לפני
העדה למשפט עד שיעמוד ב"ב
והא פירש ר"א ואל צבנן ראוהו (ר"ה ד'
סו. וסס) מפרש טעמא משום דכתיב
ושפטו העדה והצילו העדה ויוון דחו
ליה דקטליה ואל חו ליה וזכא ואל
לא יהיה למכות עיקר אלל ב"ב ואל
לפרש אלל גמרינן מינה דשמיא דיני
לפשות צבנינן והצילו העדה וצבננן
למפרש אלליה עד המעיד נעשה דיין דמנחה
לפ"ק לגיטין (ד' ה:) ובפרק שני
למכות (ד' כא: וסס') וטעם אלל
המעיד נעשה דיין אם ספרסינן משום
דאלל עדות שאין אמה יכול להאומה
לדין שהוא עצמו עד ודיין לא יקבל
האומה על עצמו ועל טעם זה קשה
להר"י לוריאניס דאלל מעשה עדים
הקדושים לדיינים לא יעידו צפנינן

וזה הכלל הכל לפי כבודו. בגמרא [פס']. מפרש קולא היא או חומרא:
שמרה. המתין לה עד שראתה עומדת על פתח חצירה: וכו'
לכאסר שמן. שמן קנוי באסר: אע"פ שאינו ראוי. כדמפרש
טעמא בגמרא [פס']: וכן קולץ בנטיעות אין ראוי לעובר בכל תשחית

זו הכלל הכל לפי כבודו אמר ר' עקיבא אפי' עניים שבישראל^א רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב^ב ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק באת לפני רבי עקיבא וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז אמר לו רבי תן לי זמן ונתן לו זמן שמרה עומדת על פתח חצרה ושבר את הכד בפניה ובו כאיסר שמן גילתה את ראשה והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה העמיד עליה עדים ובא לפני רבי עקיבא א"ל^ג לזו אני נותן ד' מאות זוז א"ל לא אמרת כלום^ד החבול בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור אחרים שחבלו בו חייבים והקוצץ נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי פטור אחרים חייבין: **גמ'** איבעיא להו מנה צורי תנן או מנה מדינה תנן תא שמע דההוא גברא דתקע ליה לחבריה אתא לקמיה דר' יהודה נשיאה אמר ליה הא אנא הא ר' יוסי הגלילי הב ליה מנה צורי ש"מ מנה צורי תנן ש"מ מאי הא אנא הא רבי יוסי הגלילי אילימא ה"ק ליה הא אנא דחזיתך והא ר' יוסי הגלילי דאמר מנה צורי זיל הב ליה מנה צורי למימרא דעד נעשה דיין והתניא סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין דברי רבי טרפון ר' עקיבא אומר כולם עדים הם^ה ואין עד נעשה דיין עד כאן לא קאמר ר' טרפון אלא דמקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין אבל עד נעשה דיין לא קאמר כי תניא ההיא יכנון שראו בלילה דלא למעבד דינא נינהו ואיבעית אימא הכי קאמר ליה הא אנא דסבירא לי כרבי יוסי הגלילי דאמר מנה צורי והא סהדי דמסהדי בך זיל הב ליה מנה צורי וסבר רבי עקיבא דאין עד נעשה דיין והתניא והכח איש את רעהו באבן או באגרופ^ו שמעון

(דברים ס': חייבין. נטיעה בת שנה
שמי כסף כדלמך זהכונם (לעיל נח):
גב' מנה אורי. כ"ה סלעים ק' וזו:
מנה מדינה. שמיינת שבמנה אורי.
סנה של מדינה חלי וזו כדלמך בזור
שנה (לעיל ד' ל). חנן בישא מעק ליה
כו': שראו בלילה. ולמחרת כשבאין
לדון אין דנין אלא ע"פ שמועה לפיכך
צריך לתקנאן להעיד ואם אין שם
אלא ג' צריך להושיב אחרים ולהעיד
במניהם אצל ראו ביום עושין ע"פ
הראיה רבלי טרפון מיד ורבי יהודה
הנשיא כרבי טרפון ס"ל: שמסור
לעדה ולעדים. שיכול להביאו לז"ד
לאומרו אם ראו אגרוף זה לעשות
חבלה זו ואם ראו ראי לא יגלם
שמתחם חלשותו של אורי וריתו נחבל:
שלישם אלו מחמת ידי עדים.

שנאצדה מהן וצ"ד לא ראוה אע"פ
שראוה עדים פטור דבעינן אומדנא
בצ"ד: א"ל ר"ע. והוי נמי דאבן
בא בצ"ד: וכי צפני צ"ד הכו
שודעין כמה כהנו. כלומר חשבו
העול שבהו שיכול לאומדן: או על
מס. על אחז מאבדיו: יזכר נפשו.
נתון שכנגד הלכ ונזח הוא לחבל
משם: צ"ד הולכין אכל צירא.
במתיא. וכי הטרמי הכמוצ צ"ד נלאת
מלככה ולראות ארחה: או א"ל
בצירא. קודם שראוה צית דין כלום
מזכיר הכמוצ לחזור ולצנות להראות
גבהה לצ"ד. אלא אעדים סמיכין
וכיון דראו עדים סמיכין אעדומיהו
שאומרים לנו כך וכך הוי ולא בעינן
מסור לעדה אלא לעדים: פרט
לשיטתא מן מהמח ידי מסה. כלומר
שנאצד צפן ולא ראוה עדים: והוא"ל
הלך אם ראשו וקבלה ל"ג: שהמית.
אדם ואחר כן הויק: ואין דנין אומו
דיני ממונות. דמס אין משלם אלא
מגופו והרי הוא נסקל: וחזורין דנין
אומו דיני נפשו. ומשלם מן העלייה:
אלמא

התימני אומר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל שמסור לעדה ולעדים פרט לשביצתה מתחת יד העדים אמר לו ר"ע וכי בפני ב"ד הכהו שיודעין כמה הכהו ועל מה הכהו אם על שוקו או ציפר נפשו ועוד הרי שדחף את חבירו מראש הגג או מראש הבירה ומת בית דין הולכין אצל בירה או בירה הולכת אצל בית דין ועוד אם נפלה חוזר ובונה אלא מה אגרוף מיוחד שהוא מסור לעדים אף כל שהוא מסור לעדים פרט לכשיצתה אבן מתחת ידו של מכה פטור קתני מיהת אמר לו רבי עקיבא וכי בפני ב"ד הכהו שיודעין כמה הכהו הא הכהו בפניהם עד נעשה דיין לדבריו דרבי שמעון התימני קאמר וליה לא סבידא ליה: יתנו רבנן שור תם שהמית והזיק דנין אותו דיני נפשות ואין דנין אותו דיני ממונות מועד שהמית והזיק דנין אותו דיני ממונות וחוזרין ודנין אותו דיני נפשות קדמו ודנוהו דיני נפשות אין חוזרין ודנין אותו דיני ממונות וכי קדמו ודנוהו דיני נפשות ° מאי הוי ליהדר ולידייניה נמי ממונות אמר רבא אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי הא מני ר"ש התימני היא דאמר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים

שֵׁין דִּין וּמִסִּיק וְאִזְלִי כֹּהֵל סוּגִיָּה עַד ה"ל עֵדִים וְאִין עַד נִעְשֵׂה דִּין וְלֹהֲבִי אִינְטֵרֶךְ
 אֵלֶּה מִיַּיִם דְּרִשָּׁה דְּבִיּוֹם הַגְּמִילוֹ אֵלֶּה מִשּׁוֹם דְּבִעֵי לִאֲפֻקִי מִיָּה דְּלִין עַד נִעְשֵׂה דִּין כְּדַמְפֵּרֶשׁ רַב
 כְּטוּרִךְ כֻּלָּל בְּצִיּוֹם הַגְּמִילוֹן לר"מ וְה"ש הָאֵל מִיַּיִם עֵלָּה וְאָמַר רַב קִסְדָּרָא וְלֹא קִאֲמַר אָמַר רַב
 יִצְחָק. פ"י בְּקוּנְטֵרֶס וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִשְׂאֵה כְּרִבִּי טַרְפוֹן סִי'ל בְּחִסּוֹן סִפְרָא כִּי דִּלְפִילוֹ כְּרִבִּי
 וְעֻבְיָא בִּירַח אֲמַר י' מִיַּיִם יְהוֹשֻׁעַ כְּמַר כְּדִפְרִשְׁמִי לְעִיל:

(א) וְעַל פִּי אֱלֹהִים (ב) אֶלְדֵּרֶיךָ
פִּי עַ"ש (ג) וְעַל קִלְמָן
כֹּה: תוֹסֵפֶת וְעַל הַחֹסֶל
(ד) דִּי כֹה (ה) כֹּה כֹה
גִּיטִין ה: תְּכַזֵּב כֹּה:
סִתְדִין לֵד: צִיץ קִדֶּךָ
(ו) תוֹסֵפֶת לֵד: סִתְדִין
פִּי צִיץ קִלְמָן (ז) וְעַל
הַחֹסֶל, וְעַל הַחֹסֶל
(ח) וְעַל הַחֹסֶל וְעַל הַחֹסֶל
כִּשְׂרָאוֹל גִּלְיָה כִּדִּי לִמּוֹסָס
כִּי יִחְזַק שְׂמֵחַ אֶל כִּי
טִרְפִּין וְלִי טִרְפִּין
חִלּוֹן בֵּין דִּי מַמְנוֹת לִדִּי
נִשְׁפֹּת. תִּשְׁתַּח וְעַל
גִּבְסוֹת.

1. וכי יריבן אנשים
והכה איש את רעהו
באבן או באגרף ולא
ימות ונפל למשכב:
שמות כא יח

(א) גמ' א"ל רבי לוו אני
נותן ד': (ב) תום ד"ה
כגון וכו' דע"פ הנחלתו
ביום ששמעו מבקרי
החולה:

[illegible]

עמדו הערים באותה האבן
ואבדוה שראה פטור.
ורדיקין ר' קמבאר ר' מר
עקיבה בלוי וכפי תין מין
הבשר הכול, משעתי מין דין
דעד נעשה דין. ופרקינן,
לאבדוה דשמ' המיני
אמר לו כי כפי תין מין
הכול, ר' עקיבה
עולם א' סבר א' עד
נעשה דין. קת רבנן שור
א' כול, פירי, שור א'
שאק אדרינן א' עולם אלא
מגופו, אם ימית אדם
ורדיקין ממון הורדינן א'
ופטרינן בליו מן הממון.
מועד שהמית אדם הורדיק
ממון דין אותו דין
ממותו וחייבין בעליו
שלא מן העילה, וחורדינן
דנינן אותו דין נכשת